

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Peniterní péče

Kód oboru: 7502R023

Název bakalářské práce:

**PACHATELÉ MAJETKOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI
Z POHLEDU POLICISTY**

***THE WRONGDOERS OF PROPERTY CRIMINAL ACTS
FROM POLICEMAN POINT OF VIEW***

Autor:

Michal Prokop

Rýnovická 22

466 01 Jablonec nad Nisou

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Počet:

stran	obrázků	Tabulek	grafů	Zdrojů	příloh
79	0	26	13	13	1 + 1 CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 30.4.2007

Prohlášení o původnosti BP:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Autor: Michal Prokop

Podpis:

Adresa: Rýnovická 22
466 01, Jablonec nad Nisou

Datum: 15.4.2007

Poděkování:

Děkuji vedoucímu závěrečné práce PhDr. Janu Sochůrkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky ke zpracování této práce.

**Název bakalářské práce : PACHATELÉ MAJETKOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI
Z POHLEDU POLICISTY**

**Název bakalářské práce: THE WRONGDOERS OF PROPERTY CRIMINAL
ACTC FROM POLICEMAN POINT OF VIEW**

Jméno a příjmení autora : Michal Prokop

Akademický rok odevzdání bakalářské práce : 2007

Vedoucí bakalářské práce : PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Resumé :

Bakalářská práce se zabývá problematikou krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou. Cílem práce bylo zjištění a posouzení případných změn sociálních charakteristik zjištěných pachatelů této trestné činnosti v letech 2000 a 2005. Teoretická část práce pojednává o osobnosti pachatele obecně, o motivaci kriminálního jednání, nebezpečnosti pachatele a o rodině. Je zde také vymezena zkoumaná trestná činnost z pohledu trestního zákona. Praktická část práce pomocí analýzy dostupných dokumentů zkoumala zjištěné pachatele a jejich sociální charakteristiky. Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice by bylo možné považovat právě zmapování dané situace v okrese Jablonec nad Nisou.

Klíčová slova : cíl praktické části, stanovené předpoklady, použité metody, vyhodnocení stanovených předpokladů

Summary :

This bachelor's thesis deals with problems of cars stealing in Jablonec n.N district. The aims of this thesis were identification and judgment of possible changes of social characteristics of burglars in years 2000 and 2005. Theoretical part is focused on personality of car thieves, their motivation to criminal behaviour, their dangerousness and family. There is also defined surveyed criminal activity from the criminal code point of view. Practical part of this thesis is focused on investigation of captured car thieves and their social characteristics with using of available documents. The main contribution of this thesis in the matter of solved topic is description of current situation in Jablonec n.N. district.

Keywords : The aim of practical part, determined presumptions, used methods, evaluation of determined presumptions

Obsah :

1 Úvod.....	9
2 Vlastní práce.....	11
2.1 Charakteristika okresu Jablonce nad Nisou	11
2.1.1 Skladba trestné činnosti v Jablonci nad Nisou.....	13
2.2 Historie forenzní psychologie	13
2.3 Psychologické zkoumání osobnosti pachatele	14
2.3.1 Sociostrukturální teorie	15
2.3.2 Socioprocesuální teorie	16
2.3.3 Viktimologicky orientované teorie	18
2.4 Osobnost pachatele.....	19
2.5 Psychické charakteristiky, které mohou být typické pro pachatele trestných činů.....	22
2.5.1 Prožívání	22
2.5.2 Způsob uvažování	23
2.5.3 Odlišnost socializace	23
2.5.4 Nápadnosti v chování.....	24
2.6 Nebezpečnost pachatele	24
2.6.1 Posuzování nebezpečnosti pachatele.....	25
2.7 Výskyt kriminálního chování.....	30
2.8 Motivace kriminálního jednání	31
2.8.1 Zkoumání kriminální motivace	32
2.9 Rodina	32
2.9.1 Základní funkce rodiny	33
2.9.2 Rodina a její vliv na dítě	33
2.9.3 Uplatňování disciplíny v rodině.....	34
2.9.4 Kvalita rodičovského dohledu.....	35
2.10 Termíny a pojmy	36
2.11 Společenské normy	38
2.11.1 Dělení sociálních norem.....	38
2.12 Účel trestního zákona	39
2.13 Slangové výrazy používané pachateli krádeží motorových vozidel	42
2.14 Metodika pátrání po odcizených motorových vozidlech a odhalování krádeží motorových vozidel.....	43
2.14.1 Tipování pachatelů odcizených vozidel	44
2.14.2 Tipování odcizeného vozidla	44
3 Analýza dostupných dokumentů – praktická část	47
3.1 Cíl praktické části.....	47
3.2 Stanovené předpoklady	47
3.3 Použité metody.....	48
3.4 Statistické údaje OŘP PČR Jablonec nad Nisou.....	49
3.4.1 Statistické údaje z roku 2000	49
3.4.2 Statistické údaje z roku 2005	49
3.4.5 Statistické údaje – porovnání rok 2000 a 2005	50
3.5 Rozdělení pachatelů podle pohlaví	51
3.5.1 Pachatelé podle pohlaví v roce 2000.....	51
3.5.2 Pachatelé podle pohlaví v roce 2005.....	51

3.5.3 Pachatelé podle pohlaví - porovnání rok 2000 a 2005	52
3.6 Pachatelé rozdělení dle věku	53
3.6.1 Pachatelé rozdělení dle věku v roce 2000	53
3.6.2 Pachatelé rozdělení dle věku v roce 2005	53
3.6.3 Pachatelé rozdělení dle věku - porovnání rok 2000 – 2005	54
3.7 Rozdělení podle rodinného stavu	55
3.7.1 Pachatelé podle rodinného stavu rok 2000	55
3.7.2 Pachatelé podle rodinného stavu rok 2005	55
3.7.3 Pachatelé podle rodinného stavu - porovnání rok 2000 a 2005	56
3.8 Pachatelé podle státní příslušnosti	57
3.8.1 Pachatelé podle státní příslušnosti v roce 2000	57
3.8.2 Pachatelé podle státní příslušnosti v roce 2005	57
3.8.3 Pachatelé podle státní příslušnosti - porovnání rok 2000 a 2005	58
3.9 Pachatelé podle vzdělání	59
3.9.1 Pachatelé rozdělení podle vzdělání v roce 2000	59
3.9.2 Pachatelé rozdělení podle vzdělání v roce 2005	60
3.9.3 Pachatelé podle vzdělání - porovnání rok 2000 – 2005	61
3.10 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání	62
3.10.1 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání v roce 2000	62
3.10.2 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání v roce 2005	63
3.10.3 Pachatelé podle zaměstnání - porovnání rok 2000 a 2005	63
3.11 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště	64
3.11.1 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště rok 2000	64
3.11.2 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště rok 2005	65
3.11.3 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště - porovnání rok 2000 – 2005	65
3.12 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů	66
3.12.1 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - rok 2000	66
3.12.2 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - rok 2005	67
3.12.3 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - porovnání rok 2000 – 2005	67
3.13 Samostatní pachatelé a spolupachatelé	68
3.13.1 Samostatní pachatelé a spolupachatelé v roce 2000	68
3.13.2 Samostatní pachatelé a spolupachatelé v roce 2005	68
3.13.3 Samostatní pachatelé a spolupachatelé - porovnání rok 2000 - 2005	69
3.14 Rozdělení pachatelů podle toho, kolikrát byli v daném roce trestně stíháni za krádeže vozidel	70
3.14.1 Pachatelé stíháni za krádeže vozidel v roce 2000	70
3.14.2 Pachatelé stíháni za krádeže vozidel v roce 2005	70
3.14.3 Pachatelé rozdělení podle počtu krádeží v jednotlivých letech -porovnání rok 2000 - 2005	71
3.15 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá	72
3.15.1 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká či osoba poškozenému neznámá v roce 2000	72
3.15.2 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá v roce 2005	72
3.15.3 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá - porovnání rok 2000 – 2005	73

3.16 Vyhodnocení stanovených předpokladů	74
3.17 Průměrný pachatel dle statistických údajů	75
4 Závěr	76
5 Seznam použité literatury.....	78
6 Seznam příloh.....	79

1 Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolil: „Pachatelé majetkové trestné činnosti z pohledu policisty“. U Policie ČR pracuji od roku 1998. Vzhledem k šíři tohoto tématu se budu v této práci zabývat pouze pachateli krádeží motorových vozidel v okrese Jablonec nad Nisou.

S problematikou krádeží motorových vozidel se vzhledem ke svému povolání policisty setkávám poměrně často. Alarmující fakta dokládají, že krádeže motorových vozidel jsou stále nejen celoevropským, ale i lokálním českým problémem. Odcizená motorová vozidla, jejich díly, ale také doklady jsou výnosnou komoditou tohoto odvětví trestné činnosti. Nelichotivým zůstává fakt, že cca každých 25 minut je v ČR odcizen automobil, což denně představuje 50 až 70 vozidel. Za rok pak průměrně 25.000 odcizených motorových vozidel. Pro tisíce postižených to tedy znamená finanční ztrátu, kterou lze odhadnout na pět až osm miliard Kč. Krádeže motorových vozidel spolu s krádežemi věcí z nich a krádežemi součástek tvoří v České republice přibližně čtvrtinu z celkově evidované kriminality. Tento druh kriminality se tedy bytostně dotýká široké veřejnosti a výrazně ovlivňuje pocit bezpečí obyvatel.

Krádeže motorových vozidel patří v okrese Jablonec nad Nisou mezi nejčastější trestnou činnost s nejnižším stupněm objasněnosti a velkou způsobenou škodou. Vysoký výskyt této trestné činnosti je mimo jiné způsoben polohou a strukturou okresu. Okres leží nedaleko státních hranic s Polskem a Německem, kde zejména státní hranice s Polskem slouží k převážení kradených vozidel do dalších zemí. V okrese Jablonec nad Nisou se také nachází větší množství rekreačních středisek, a to nejen pro zimní dovolenou, která navštěvují ve velké míře zahraniční turisté, kteří patří mezi časté oběti krádeží motorových vozidel.

Jak již bylo uvedeno výše, práce se bude zabývat pachateli krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou. Předmětem zkoumání jsou známí pachatelé, kteří se dopouštěli krádeží v roce 2000 a v roce 2005. Cílem práce je zjištění a posouzení případných změn sociálních charakteristik právě těchto pachatelů. Jako metoda byla použita analýza dostupných dokumentů.

2 Vlastní práce

2.1 Charakteristika okresu Jablonce nad Nisou

Na samém severu České republiky, 100 km severně od Prahy a 12 km východně od metropole severních Čech – Liberce, v údolí horské říčky Nisy se mezi výběžky Jizerských hor a Černostudničním hřebenem rozprostírá město Jablonec nad Nisou.

Jablonec nad Nisou je správním, kulturním i sportovně rekreačním střediskem Jizerských hor. Je centrem stejnojmenného okresu, po Liberci pak druhým největším městem Euroregionu Nisa. V hranicích města žije na ploše 31 kilometrů čtverečných přibližně 50000 obyvatel.

Okres Jablonec nad Nisou je příhraničním okresem a součástí územně správního celku Liberecký kraj. Na severu sousedí s Polskou republikou, na východě a jihu s okresem Semily, na západě pak s okresem Liberec. Společně s okresy Semily, Liberec, Česká Lípa a Děčín na české straně se začleňuje do svazku hraničních území Euroregion Nisa.

Rozlohou 402 km² patří okres mezi 5 nejmenších okresů v České republice. Počet obyvatel k 30.9.2005 podle zjišťování ČSÚ dosahoval 88 358. Ekonomicky aktivních bylo ve IV.čtvrtletí roku 2005 na základě nové metodiky propočtu pracovní síly celkem 43 541 osob. Hustota osídlení představovala 220 osob na km². Správními centry, tzv. obcemi s rozšířenou působností jsou od roku 2003 kromě okresního města Jablonce nad Nisou rovněž Tanvald a Železný Brod. V okrese Jablonec nad Nisou je 34 obcí a 7 měst.

Území okresu je velmi členité. Nejnížší nadmořská výška je zjištěna při hladině řeky Jizery poblíž Malé Skály na jihozápadní hranici okresu, naopak v severní části okresu v Jizerských horách najdeme nejvyšší bod na vrcholu Černé hory ve výšce 1085 m nad mořem. Většina z 34 obcí okresu se nachází v nadmořské výšce 400 až 800 m, okresní město leží ve výšce 475 m n.m.

Podnebí je drsné, průměrná roční teplota 5,5 °C je asi tři stupně pod celostátním průměrem. Srážky jsou velmi vydatné, jejich roční úhrn činí 1100 až 1200 mm.

Území okresu je odvodňováno povodím řek Kamenice a Jizery ve východní části a řeky Nisy v západní části okresu. V Jizerských horách jsou vybudovány tři přehrady, z nichž dvě slouží jako zásobárny pitné vody, další přehrada v Jablonci nad Nisou slouží k rekreačním a sportovním účelům. Je od centra města vzdálena jen několik minut chůze a obyvatelé i návštěvníci mohou využívat celkem tří za sebou následujících nádrží k rybaření, projížděkám na lodičkách, koupání, sportování i odpočinku.

V létě zvou Jizerské hory k turistice a cyklistice, v zimě pak k výletům na běžkách. Krom toho Jablonec nad Nisou disponuje sportovními areály, moderním stadionem, tenisovými kurty, městskou halou, zimním stadionem, sjezdovou dráhou s nočním osvětlením, bazénem apod.

Přes výborné rekreační podmínky však zůstává okres převážně průmyslovou oblastí s tradiční výrobou skla a bižuterie, šperkařství, textilním průmyslem, strojírenstvím a výrobou součástek pro automobilový průmysl. O schopnostech jabloneckých odborníků nejlépe vypovídá fakt, že roku 1993 byl zdejší podnik Bižuterie a.s. vybrán za jediného výrobce a dodavatele všech mincí obíhajících na území České republiky. Jablonec se tedy může pochlubit něčím, čím žádné město v republice : ve městě má sídlo instituce – Česká mincovna.

V současné době dochází k útlumu textilního i strojírenského průmyslu, ale tradiční označení Jablonecka jako kraje skla a bižuterie zůstává. Tato tradiční odvětví ovlivnila historii zdejšího kraje, přinesla mu bohatství a prosperitu. První zmínka o Jablonci je z roku 1356, avšak ke stálému osídlení dochází až v 16. století, kdy byla založena první skelná huť ve Mšeně. Zásadní změna ve vývoji města nastala v druhé polovině 17. století. Začíná se rychle rozvíjet sklářství, ale současně se ukazuje, že Jablonec má i výhodnou polohu k provozování obchodu. Když se potom v první polovině 18. století objevily první bižuterní výrobky a byly na trhu hned úspěšné, nic nebránilo v dalším rychlém vzestupu města. V roce 1808 byl Jablonec povýšen na městys. Ve 30. a 40. letech 19. století měl již Jablonec obchodní styky s celým světem. Termín „jablonecké zboží“ se stal ve světě pojmem. 28. března 1866 císař František Josef I. povýšil Jablonec na město. Důkazem bohatství, které do Jablonce

přicházelo právě v letech do první světové války, je celá řada významných staveb a celých čtvrtí města. K nejvýznamnějším patřily secesní budovy a soukromé vily v dnešní Podhorské ulici a ul. 28. října. Později vznikly dvě dominanty Jablonce, kostel a radnice. Právě díky atraktivní poloze, velkému množství zajímavých památek a příznivým cenám tvoří hlavní klientelu hor především zahraniční turisté z Německa a Holandska, kteří se často stávají obětí krádeží motorových vozidel. Tato skutečnost určitě nepřispívá k tomu, aby se takto postižení lidé vraceli, a to má vliv na zaměstnanost, tržby i prosperitu mnoha profesí v celém okrese.

2.1.1 Skladba trestné činnosti v Jablonci nad Nisou

- Dominuje majetková trestná činnost pachatelů, a to především prosté krádeže, krádeže vloupáním, dále organizované krádeže automobilů, vykrádání automobilů, poškozování cizí věci (vandalismus, grafity,...)
- Druhý největší podíl na skladbě trestné činnosti v Jablonci nad Nisou zaujímá násilná trestná činnost pachatelů, a to především loupežná přepadení, přepadení s újmou na zdraví, výtržnictví apod. (<http://www.mestojablonec.cz/aktuality/arch.php>)

2.2 Historie forenzní psychologie

Psychologická hlediska v oblasti práva jsou zahrnuta v aplikované psychologické disciplíně – forenzní psychologii zabývající se chováním a prožíváním lidí v situacích, které jsou regulovány právem, zejména trestním. Ve zdejším prostředí se vžilo označení soudní psychologie, byť jde o nepřesný překlad, neboť soudní psychologie zachycuje pouze část forenzní psychologie.

Čírtková (1998, s. 24-28) uvádí, že historie forenzní psychologie není dosud dostatečně zpracována. První literatura z pohledu evropské tradice začala vycházet před více jak 200 lety. Vznik a utváření forenzní psychologie pojímá do čtyř samostatných a na sebe navazujících etap:

1. 2. polovina 18. století – nastolení forenzní psychologické problematiky
2. 19. století – vývoj forenzního psychologického zkoumání
3. počátek 20. století – vznik forenzní psychologie jako experimentální disciplíny
4. 20. století – rozvoj forenzní psychologie

Ve vývoji samotném jsou uplatňovány dvě obsahově odlišné větve. První je zastoupena kriminalisticky zaměřenými autory, kteří se zabývali možnostmi uplatnění psychologie při vyšetřování a objasňování trestné činnosti, zejména v oblastech vedení výslechu, dokazování a usvědčování pachatelů. Druhá kriminologická větev se zaměřuje na psychologické zkoumání kriminální a nekriminální populace, resp. jedinců, a rozvíjí psychologickou teorii kriminálního jednání.

Současná forenzní psychologie je uplatňována v celém rozsahu policejního a justičního řízení a je nezastupitelnou pomůckou v soudní, policejní a vězeňské praxi. Využívá výzkumných psychologických metod pozorování, experimentu, explorační metody, psychologických analýz produktů činností a je přínosem zejména při aplikaci v terénu (např. vězeňští a policejní psychologové, soudně znalecké činnosti apod.)

2.3 Psychologické zkoumání osobnosti pachatele

Čírtková (2004, s. 47) uvádí, že kriminalita je interdisciplinární problém. Na studiu kriminálních jevů se podílejí různé vědní disciplíny. Takto získané poznatky se potom vzájemně prolínají a doplňují. Pro uplatnění psychologických poznatků při

řešení konkrétních kriminálních jevů je nutné získat o kriminalitě co možná nejvíce informací.

„Rozhodující význam pro psychologické přístupy mají především kriminologické koncepce, které vysvětlují příčiny anebo zdroje kriminality. Reprezentují totiž širší teoretickou bázi, ze které se odvíjí vlastní psychologické aplikace na veškeré problémy kriminálního jednání.“ (Čírtková, 2004, s. 47)

Čírtková (2004, s. 47-63) uvádí, že z různých kriminologických koncepcí jsou pro forenzní psychologii zajímavé především ty aktuální koncepce, které byly podrobeny empirické verifikaci a prokázaly svou praktickou výkladovou hodnotu. Tyto požadavky splňují zejména tzv. teorie hlavního proudu. Podle Schneidera jsou aktuální zejména :

- **sociostrukturální teorie,**
- **socioprocesuální teorie,**
- **viktimologicky orientované teorie.**

2.3.1 Sociostrukturální teorie

Jsou založeny na sociologickém způsobu uvažování a navazují na tradice tzv. sociologické školy v kriminologii. Dnes opět ožívají ve dvou variantách, a to jako teorie sociální dezorganizace a teorie anomie.

Teorie sociální dezorganizace

Vznikla ve 20. a 30. letech. Autorství přísluší Severoameričanům C. R. Shawovi a H. D. McKaynovi. Později upadla v zapomnění a svou renesanci prožívá v 80. a 90. letech. Klíčovými pojmy jsou „sociální organizace“ a „sociální dezorganizace“. Tak jsou označeny dva protipóly společenského kontinua vyjadřující vnitřní stav sociálního systému. Ve stavu sociální organizace se systém vyznačuje :

- souladem norem a hodnot (členové společnosti akceptují a respektují všem společná pravidla, mají jasno ve svém žebříčku hodnot),

- systémovou soudržností (členové společnosti mají zájem na setrvání systému, drží spolu a společně uplatňují kontrolní mechanismy, vytváří hustou síť neformálních struktur),
- řádnými způsoby interakce (členové společnosti dbají na dobré způsoby při vzájemné interakci).

Pro stav dezorganizace je příznačný opak : destrukce sociální kontroly, deziluze a hodnotová dezorientace členů systému, úpadek interpersonálních kontaktů. Řídká sociální síť plodí anonymitu, frustruje velké skupiny obyvatel a negativně poznamenává dorůstající děti a mládež. Přirozeným důsledkem je pak sociálně deviantní chování. Kriminální jednání či jiná sociální patologie, se jeví jako „normální“ reakce na zmíněné vnější okolnosti.

V současnosti se tato koncepce dočkala opětovného zájmu. Za viditelné znaky sociální dezorganizace jsou dnes např. považovány : vraky aut, rostoucí plochy neobývaných zpusťovaných budov, bandy teenagerů toulající se ulicemi, pouliční prostituce, drogový abúzus a veřejné provozování hracích automatů.

Teorie anomie

Její základní kámen položil francouzský sociolog Durkheim. Jeho hlavní teze byla, že v době turbulentních sociálních změn se otrásají tradiční hodnoty, ale nové ideály a normy zatím ještě nevznikly. Nastává stav hodnotového vakua, anomie. Jeho důsledkem je nárůst kriminality ve společnosti.

2.3.2 Socioprocesuální teorie

Jejich určujícím znakem je důraz na sociální procesy. Reálné sociální procesy, jimiž se uskutečňuje kontakt a pohyb jedince i skupin v rámci sociálních struktur, slouží jako výkladový princip lidského chování včetně jeho sociálně patologických, tedy i kriminálních podob. Každý jedinec je ve svých životních aktivitách silně ovlivňován blízkým (mikrosociální prostor) i vzdálenějším (makrosociální prostor) okolím. Socioprocesuální teorie předpokládá, že individuální projevy devastace (agrese, hostilita, okrádání, fyzická likvidace ostatních) jsou mechanickou kopií devastovaného sociálního prostředí (rozpadlé rodiny, ekonomicky i lidsky zchátralé lokality atd.). Socioprocesuální teorie se táží jak a

jakým způsobem ovlivňuje vnější (tj. pozorovatelné) sociální prostředí vznik sociální patologie. Hledají faktory a okolnosti přenosu původně sociálních rizik, tkvících ve vnějším prostředí (tj. v rodině, škole, instancích formální kontroly, médiích atd.), do kriminálního chování (a tím i osobnosti) jedince.

Mezi aktuálně nejživější teorie středního rozsahu patří : kognitivní teorie sociálního učení, teorie kontroly, labeling a teorie životní cesty.

Kognitivní teorie sociálního učení

Jak plyne z názvu, kombinuje tento přístup prvky kognitivní psychologie s lernteoretickými koncepcemi odvozenými z behaviorismu. Ústřední behavioristická teze zní : tak jako ostatní vzorce chování, je i zločin vyústěním předcházejících procesů sociálního učení na principu posilování nápodoby a identifikace.

Teorie kontroly

Teorie kontroly byly formulovány v 50. a 60. letech. Soustřeďují se na proces osvojování sociálně konformního chování. Pro to, aby se jedinec v průběhu socializace naučil sociálně zdravým způsobům chování, musí bezchybně fungovat formální a neformální instance kontroly, jejichž prostřednictvím se v průběhu vývoje jedince z vnější kontroly cestou interiorizace utváří kontrola vnitřní. Kriminální chování pak vzniká při různých poruchách v interakci jedince s instancemi kontroly.

Labelling

Labelling approach je severoamerickou teorií. Jeho dominující charakteristikou je teze, že kriminalita vzniká teprve v procesech „připisování významů určitým činům“. Proto je třeba studovat nejen pachatele, ale také reálné interakce mezi těmi, kteří utvářejí a prosazují zákony a těmi, kteří tyto zákony porušují. V teoretickém pozadí se tímto ocitá zásadní předpoklad, že pachatelé nejsou bytostně odlišná individua disponující specifickými vlastnostmi, které je spolehlivě diferencují od sociálně konformní většiny. Kriminalita je ve skutečnosti sociální etiketou vznikající až v interakci jedince s instancemi formální kontroly.

Teorie životní cesty

Vzniká na konci 80. a začátkem 90. let. Vnáší do studia kriminálních jevů vývojová hlediska. Na delikventní či kriminální chování jednotlivce je nazíráno jako na vývojový fenomén, který je produktem interakčních procesů probíhajících po celý životní cyklus. Hlavním metodologickým nástrojem zkoumání jsou longitudinální projekty. Výkladové schéma zdrojů (počátků) kriminálního jednání používá interaktivní a dynamická hlediska. Za kriminogenní jsou (tak jako v jiných koncepcích) shledávány osobnostní (vnitřní) a sociální (vnější) handicapy či rizika.

2.3.3 Viktimologicky orientované teorie

Viktimologicky orientované pokusy o výklad zdrojů a příčin kriminality jsou záležitostí posledních dvaceti let. Tato názorová skupina rozšiřuje perspektivu nazírání zločinu o nový aspekt. Je jím hledisko oběti a bezprostředních situačních momentů. Nejznámější jsou v současnosti dvě koncepce : teorie rozdílných struktur příležitosti a koncepce životního stylu, označovaná též jako model zranitelnosti vyplývající ze životního stylu.

Model zranitelnosti vyplývající ze životního stylu

Nový bod výkladu představuje pravděpodobnost s jakou se určitá individua vyskytují na určitých místech za určitých okolností a v určitých časech. Tato pravděpodobnost je dána životním stylem jedince. Tento životní styl zahrnuje rutinní, opakující se činnosti profesního a privátního určení. Rozdíly mezi životním stylem lidí mají viktimogenní význam, protože lidé se liší v rizikovosti svého životního stylu. To znamená, že různí lidé se různým způsobem vystavují nebezpečným situacím.

Teorie rozdílných struktur příležitosti

Rozlišuje tři elementy, které vedou ke kriminálnímu skutku :

- motivovaného pachatele,
- vhodný objekt (terč) útoku,
- nepřítomnost strážce schopného chránit objekt před útokem.

Sociální změny typické pro současnou společnost významně ovlivňují výskyt kriminality. Vyrůstající vzdělanost, rozšířené možnosti volnočasových aktivit, technické vymoženosti všeho druhu apod. zvyšují na jedné straně kvalitu života a na druhé straně zvyšují i výskyt kriminálních jevů (Felson 1994). Masová produkce plodí stále více zboží, které je v sociálním slova smyslu viditelnější a také dostupnější. Zajistit ochranu pro cennosti a hodnoty je však stále obtížnější. Struktury příležitostí ke spáchání nekalého, nepoctivého chování se rozšiřují.

2.4 Osobnost pachatele

Každý psychologický výzkum kriminality začíná či končí u problematiky osobnosti. Osobností pachatele rozumíme souhrnný pojem, který zastřešuje ostatní varianty používané ve forenzní psychologii, např. osobnost obviněného, obžalovaného, odsouzeného a propuštěného. V mezinárodní terminologii se častěji užívá výraz kriminální osobnost.

V této souvislosti se psychologové snaží odpovědět na dvě otázky :

- Jaké duševní pochody a vlastnosti vedou k připravenosti jedince jednat kriminálním způsobem.
- O jaké psychické zvláštnosti se jedná u pachatelů, které je odlišují od nepachatelů.

Zda se pachatelé zásadně liší od většiny, která respektuje morální a právní normy. Výzkumné studie na současné úrovni neprokázaly existenci typických psychických charakteristik, které by předurčovaly jedince ke kriminálnímu vývoji, ale prokázaly vyšší pravděpodobnost kolize určitého jedince se zákonem v důsledku vysoce rizikové kombinace zcela určitých vlastností.

K rizikovým osobnostním předpokladům patří trojkombinace :

- Snížená úzkostnost (jedinec se směle a bez obav pouští do nových a nejistých aktivit)

- Zvýšená impulsivnost (jedinec preferuje být neustále v pohybu, nová situace ho rychle zláká)
- Nezávislost na odměně (lhostejnost k pochvale, tresty mu nevadí)

Dnešní psychologické zkoumání pachatelů pokračuje jiným směrem a odpovídá na otázku, jak a čím se liší pachatelé mezi sebou navzájem – směřuje k typologickým úvahám.

Kriminální populaci zařazuje obecná typologie do pěti základních typů osobnosti pachatele Čírtková (1998, s. 69-70)

1. socializovaný (normální) typ,
2. neurotický typ,
3. psychopatický typ,
4. mentálně nedostačivý typ,
5. psychotický typ.

1. Socializovaný typ – na takovouto osobnost se vztahují obecné poznatky o chování a prožívání. Veškeré myšlenkové pochody jsou srozumitelné, svědomí u jedince je utvořené a reakce na spáchaný trestný čin odpovídají běžným představám (lítost, smutek, obavy o další životní cestu, úzkostné očekávání reakce okolí apod.). Jednání s tímto typem pachatele je relativně snadné.

2. Neurotický typ – v této osobnosti se vyskytují menší či větší neurotické poruchy (zvýšená úzkost, dráždivá slabost, depresivní ladění atd.). Neurotické prvky osobnosti se promítají jak do kriminálního jednání, tak do způsobu motivace i způsobu spáchání. Typickým neurotickým pachatelem je pachatel mladistvého a mladého věku, zpravidla z materiálně zajištěných vrstev společnosti. Kriminální jednání je většinou protestem vůči rodině a není směřováno proti společnosti. Jednání s tímto typem je složitější. Důležitá je jednoznačná komunikace a pozitivní atmosféra. U většiny těchto pachatelů funguje svědomí, proto je možno se odvolávat na morální hodnoty.

3. Psychopatický typ – u tohoto pachatele se předpokládá značný podíl osobnosti na kriminálním jednání. Význam psychopatická osobnost je diagnostickým termínem. Jedinec s touto diagnózou se projevuje svéráznými, nápadnými a zvláštními způsoby chování a prožívání. Ve svém okolí bývají psychopaté považováni za podivíny. Jednání s psychopaty je obtížné i v běžných životních situacích a tím více v souvislosti s uplatňováním práva.

4. Mentálně nedostačivý typ – u tohoto pachatele se osobnost vyznačuje nízkou inteligencí. Má nižší rozumové schopnosti a tomu odpovídá i jeho trestná činnost, která nebývá promyšlená. Často se však dopouští násilné trestné činnosti. V případě skupinové tr. činnosti bývají vykonavatelem nápadů a iniciativy druhých.

5. Psychotický typ – jedná se o pachatele, který v době spáchání tr. činu trpí některou z podob nejtěžšího duševního onemocnění, tj. psychózou. V případě psychotiků se jedná většinou o páchaní násilné trestné činnosti. Takový čin je na první pohled nápadný svou nesrozumitelností a často i svou brutalitou. Motivace takového pachatele je nečitelná, zvrácená a nelze ji pochopit pomocí běžných měřítek.

Uvedená typologie diferencuje pachatele podle běžných psychopatologických skupin. Stejně duševní poruchy a nemoci se vyskytují i v celé populaci nekriminálních jedinců. Uvedené duševní abnormality nelze chápat jako rozhodující, které motivují jedince ke kriminálnímu jednání.

Sochůrek (2002, s. 48) uvádí, že forenzní psychologové dělí pachatele podle scény deliktu na organizovaný a dezorganizovaný typ.

Organizovaný pachatel má průměrný nebo vyšší intelekt, žije v relativně uspořádaných rodinných i sociálních poměrech, před vlastním trestným činem obvykle naváže kontakt s obětí. V průběhu trestného činu se dobře kontroluje a ovládá se. Vražedný nástroj zpravidla přináší s sebou a zase jej odnáší. Volí záměrně místo činu. Tělo oběti ukrývá nebo ho přemísťuje či vystavuje. Po činu se zajímá o průběh vyšetřování.

Dezorganizovaný pachatel má obvykle průměrný nebo nižší intelekt, je neobratný v navazování sociálních vztahů, útok na oběť je nenadálý bez předešlé komunikace, časté jsou sexuální aktivity s tělem oběti. Trestný čin a chování pachatele na místě činu nese prvky improvizace a chaotičnosti. Průběh trestného činu se mu „vymyká“ z rukou. Tělo oběti nechává na místě činu „pohozené“, smrtící předmět nalézá na místě a nechává jej na místě. Často bydlí nedaleko místa činu.

Sochůrek (2002, s. 36) uvádí, že kriminální chování je zpravidla souhrnem činitelů vnitřních (osobnost) a vnějších (situace, okolnosti). Osobnost pachatele se zkoumá ze dvou hledisek :

- hledisko dynamické (procesuální) – zabývá se tím, proč člověk jedná kriminálním způsobem a jak k tomu dospívá
- hledisko strukturální (typologické) – zabývá se tím, zda existují typické psychické znaky nebo zvláštnosti, které odlišují delikventní populaci od nedelikventní.

2.5 Psychické charakteristiky, které mohou být typické pro pachatele trestných činů

Podle Vágnerové (2004, s.810) selhaly pokusy vysvětlit kriminální chování určitou strukturou osobnosti. Bylo zjištěno, že žádný takový model osobnosti neexistuje. Řada vlastností, které zvyšují riziko asociálního chování, např. sobeckost, chladnokrevnost, tvrdost, mohou být za určitých okolností důležité ke společenskému úspěchu. Přehled psychických vlastností, které mohou ovlivňovat rozvoj delikventního chování, by měl být chápán pouze orientačně.

2.5.1 Prožívání

„Emoční prožívání pachatelů trestných činů může být extrémní. Mívají sklon k afektivnímu reagování, k popudlivosti a citové výbušnosti, zlobný afekt může zároveň sloužit k odblokování zábran. Bývají emočně nestabilní, jejich city jsou

proměnlivé, což se nepříznivě projeví i v mezilidských vztazích. Mnozí z nich bývají citově chladní, neschopní adekvátních emočních prožitků a představa utrpení jiného člověka je jim zcela lhostejná. Typické pro tyto lidi bývá jejich neschopnost empatie a nedostatek soucitu.“ (Vágnerová, 2004, s. 810 – 811)

2.5.2 Způsob uvažování

Vágnerová (2004, s. 811 - 812) uvádí, že větší část kriminálních recidivistů má nižší intelekt a nižší úroveň vzdělání. Existují ovšem i výjimky, kdy má pachatel nadprůměrnou inteligenci. Nižší inteligence nepřímo zvyšuje riziko kriminálního chování. Je to znevýhodnění a u osob s nižší inteligencí může již ve školním věku posilovat motivaci v seberealizaci jiným způsobem než konvenční kariérou. Důležitý je také způsob myšlení. Současné studie se shodují v tom, že pro pachatele trestných činů je typický omezeně racionální způsob řešení a zpracování informací. Často si nepřipouští rizika a možné následky svého jednání. V myšlení pachatelů se projevuje neschopnost adekvátně využít zpětnou vazbu, nejsou schopni poučit se ani na základě vlastních zkušeností. Uvažování těchto lidí často chybí kontinuita. Jejich názory bývají nestálé a snadno ovlivnitelné vnějším impulzem. Takový způsob uvažování nepřipouští dopad určitého jednání a znemožňuje pochopení souvislostí a vztahů, což je důležité pro správné posouzení situace. Neschopnost kriticky myslet se projevuje tendencí k superoptimismu. Díky nepřiměřené optimistické interpretaci situace dochází ke zkreslení úsudku. Takto uvažující recidivista je pak přesvědčen, že tentokrát nebude dopaden a to navzdory zkušenosti, která mu říká, že byl nakonec vždy chycen.

2.5.3 Odlišnost socializace

Vágnerová (2004, s. 812) uvádí, že základním problémem v oblasti socializace je jiný vztah k obecně platným normám. Pro asociálně jednající lidi je typický egocentrismus. Normy si vykládají dle svých potřeb. Mají sklon k pocitům vlastní privilegovanosti a z něho vyplývající nezávaznosti jinak obecně platných norem. Za příčinu svých problémů nepovažují své vlastní jednání, ale něco jiného (situaci nebo ostatní lidi). Mají tendenci k zjednodušenému sociálnímu hodnocení.

Rozlišují pouze silné a slabé lidi. Zkreslené hodnocení společnosti a své pozice v této společnosti posiluje jejich bezohlednost a násilné prosazování vlastního uspokojení. Uznávají také odlišné hodnoty. Je pro ně důležitá tvrdost, agrese a potřeba vzrušení.

2.5.4 Nápadnosti v chování

„Chování pachatelů trestných činů bývá typické bezohledností, asertivností až agresivitou při prosazování vlastních cílů. Často jim chybí schopnost sebeovládání, mají sklon reagovat impulzivně. Nemají zábrany, a pokud by nějaké pociťovali, mají tendenci je odblokovat např. použitím alkoholu, jímž zahánějí případné obavy z následků plánovaného činu.“ (Vágnerová, 2004, s. 813)

2.6 Nebezpečnost pachatele

„Kriminální prognózování vychází z forenzně psychologického významu slova nebezpečnost. V tomto pohledu se nebezpečnost vztahuje vždy k osobnosti pachatele a zahrnuje tudíž předpoklad, že existují jedinci s takovým založením, které u nich extrémně zvyšuje pravděpodobnost opakovaného páchání vážné trestné činnosti. V trestním právu je naopak pojem nebezpečnosti vztažen k samotným činům. V tomto rozdílu tkví jádro problému. Nejde totiž jenom o psychologii a její způsobilost nalézt vhodná kritéria pro rozpoznání nenapravitelných zvláště násilnických jedinců. Posouzení možností pro zdárnou resocializaci představuje sice psychologicko-psychiatrický terén, ale ten je zářmován do závažných právních a etických aspektů. Empiricky založenému prognózování nebezpečnosti pachatelů brání nejen současný stav (psychologického) poznání, limitováno je i světonázorovými a právními námitkami. Naráží totiž na ostré dilema mezi potřebou bezpečí na straně jedné a právem na individuální svobodu na straně druhé.“ (Čírtková, 1998, s. 82)

Čírtková (1998, s. 82-83) uvádí, že o tyto otázky se vedou spory mezi tzv. protekcionisty a antiprotekcionisty. První kladou větší důraz na ochranu společnosti před těžkými zločinci a uplatňují zásadu *in dubio pro securitate* (v pochybnosti pro

bezpečnost). Druzí naopak akcentují hodnoty odvozené z lidských práv a řídí se zásadou *in dubio pro libertate* (v pochybnosti pro svobodu).

Obecně se v odborné literatuře hovoří o dvou chybách :

- **alfa chyba**
jedinec je seznán nenebezpečným (neškodným), ačkoliv je nebezpečný,
- **beta chyba**
jedinec je omylem označen za nebezpečného.

Čírtková (1998, s. 83) dále uvádí, že mezi odborníky panuje shoda maximálně v tom, že kriminální skutky nemají deterministickou, nýbrž probabilistickou povahu, a že kriminální jednání nelze v jednotlivém případě spolehlivě prognózovat. Shodu lze ještě nalézt v tom, že trest odnětím svobody by měl představovat nejen formu zúčtování s pachatelem, ale současně by měl být i pedagogickým aktem směřujícím k jeho nápravě.

2.6.1 Posuzování nebezpečnosti pachatele

Čírtková (1998, s. 84-86) uvádí, že v současné odborné literatuře se rozlišují tři hlavní přístupy :

- intuitivní,
- klinický,
- statistický.

Intuitivní přístup je založen na subjektivním a celostním posouzení osobnosti pachatele. V tomto přístupu je důležitá hlavně odborná způsobilost posuzujícího experta. Záleží na jeho vzdělání, praktických zkušenostech, ale i na jeho teoretických preferencích. Subjektivní kvality experta totiž rozhodují o tom, které z informací o pachateli bude považovat za klíčové. Závěrečný výrok o možnosti pachatelovy nápravy a o jeho nebezpečnosti garantuje pouze odborná reputace posuzujícího experta.

Klinický přístup je více empirický. Opírá se o psychodiagnostické metody a evaluaci životní cesty pachatele. V tomto přístupu jsou expertem interpretovány anamnestické údaje pachatele dle známých kriminologických poznatků. Zkoumaný jedinec je podroben řádnému psychodiagnostickému vyšetření osobnosti. Závěr nezaštiťuje pouze odborná reputace experta, ale je garantován spolehlivostí použitých metod a komplexností údajů o dosavadní životní cestě pachatele.

Statistický přístup patří v současné době k preferovaným metodám odhadu pravděpodobnosti kriminálního chování v budoucnosti. Vychází z detailních výzkumů kriminální a zvláště pak recidivující populace. Pomocí moderních statistických procedur jsou identifikovány takové životní okolnosti a projevy chování, které jsou typické pro osoby opakovaně páchající trestnou činností. Takto získané charakteristiky jsou označovány jako prediktory s určitou výpovědní silou. Sloučením prediktorů vznikají různé posuzovací bodovací nástroje, tzv. prognostické tabulky. Kontrolní seznam, který navrhl R.D. Hare obsahuje 20 položek :

1. povrchní šarm, účelovou vybroušenost jednání,
2. vystupňovaný pocit vlastní hodnoty,
3. chronické lhaní,
4. hlad po podnětech, tendence k nudění se,
5. manipulativní založení (dovede manipulovat druhými),
6. chybějící pocity viny,
7. ploché afekty,
8. nedostatek empatie,
9. parazitující životní styl,
10. snížená schopnost kontrolovat vlastní chování,
11. promiskuita,
12. vývojově časně poruchy chování,
13. nedostatek reálných dlouhodobých, perspektivních cílů,
14. impulzivita,
15. nedostatek vědomí zodpovědnosti,
16. neochota stát za svými činy a přijmout jejich důsledky,
17. krátkodobá manželství
18. časná kriminalita,

19. opětovné trestné činy v době podmínky,
20. kriminální všestrannost.

U každé položky lze udělit 1 až 2 body. Celkové skóre 30 bodů a více je diagnosticky významné pro psychopatii. Takto lze diagnostikovat hlavně extrémní případy. Je tedy možné pachatele zařadit buď do málo nebo do hodně rizikové skupiny. V těchto krajních hodnotách mívají závěry největší vypovídací hodnotu.

Rovněž oba nejběžnější klasifikační systémy používané v psychiatrii uvádějí znaky osobnostních typů, jejichž životní styl ústí do kriminálního jednání. V americkém odborném prostředí se používají prediktory korespondující s klasifikačním systémem DSM-III-R (Diagnostický a statistický manuál ve třetí revizi). V evropském prostředí jsou preferovány prediktory korespondující se systémem garantovaným Světovou zdravotnickou organizací ICD-10 (česky : Jednotná klasifikace nemocí – 10). Oba klasifikační systémy obsahují seznamy znaků typických pro delikventní osobnosti. (Čírtková, 1998, s. 86).

Diagnosticky relevantní znaky tzv. antisociální osobnosti podle DSM-III-R jsou :

A. Příznaky poruchovosti sociálního chování ještě před dokončením 15. roku života (alespoň 3 kritéria z následujících položek).

1. chodil často za školu (záškoláctví),
2. alespoň 2 x utekl z domova přes noc anebo alespoň jednou, aniž by se sám vrátil,
3. často vyprovokoval (zpunktoval) rvačky,
4. ve více než jedné rvačce použil zbraň,
5. donutil jinou osobu k sexuálnímu kontaktu,
6. mučil zvířata,
7. mučil nebo trýznil jiné osoby,
8. úmyslně poškodil cizí majetek (nikoli zhárstvím)
9. založil oheň,
10. často lhal (nepočítá se však lež kvůli vyhnutí se tělesnému nebo sexuálnímu zneužívání),
11. více než jednou kradl, aniž by byl tvář v tvář okradenému (včetně padělání),

12. kradl v přítomnosti okradeného (přepadení, kapesní krádež, vydírání, ozbrojené přepadení).

B. Příznaky antisociálního chování po 15. roce věku (alespoň 4 kriteriea z následujících).

Dotyčný

1. není s to vykonávat dlouhodobou činnost, vykazuje následující znaky (u studentů nutno modifikovat) :
 - v průběhu 5 let byl 6 měsíců nebo déle nezaměstnaný, ačkoliv je práce schopný a může získat pracovní místo,
 - opakovaně chyběl v práci (absence), aniž by byl nemocen nebo pečoval o rodinného příslušníka,
 - zrušil několik pracovních poměrů, aniž by měl vyhlédnuto další zaměstnání;
2. není schopen se přizpůsobit právním normám společnosti, opakovaně se dopouští antisociálního jednání, jež představuje důvod pro zadržení (nezáleží na tom, zda k němu skutečně došlo), např. poškozování cizí věci a majetku, obtěžováním jiných osob, krádežemi či prováděním ilegálních činností,
3. je popudlivý a agresivní, což se projevuje opakovanými rvačkami nebo přepadáním(nejde o sebeobranu či obranu jiné osoby), včetně bití manželky či dítěte,
4. opakovaně neplní své finanční závazky, neplatí např. dluhy nebo nepravdělně splácí alimenty,
5. není schopen plánování nebo je impulzivní, což se projevuje následujícími znaky :
 - cestuje okolím bez pevné představy o délce trvání cesty a bez přesnějšího plánu, kde bude pracovat,
 - alespoň 1 měsíc nemá pevnou adresu;
6. nemá cit pro pravdu, což se projevuje opakovaným lhaním, výmluvami nebo podvody ve vlastní prospěch,
7. je bezohledný vůči sobě a ostatním, což se projevuje např. řízením motorového vozidla v opilosti nebo opakovanou rychlou jízdou,

8. jako rodič nebo k výchově oprávněná osoba jedná nezodpovědně, jedno z následujících kritérií musí být naplněno :
- podvýživa dítěte,
 - onemocnění dítěte v důsledku zanedbané hygieny,
 - neschopnost postarat se o lékařskou péči v případě vážného onemocnění dítěte,
 - závislost dítěte na sousedech ve věcech stravy a nocování,
 - neschopnost sehnat dítěti chuťvu, když rodič není doma,
 - opakované použití peněz určených na domácnost pro svou osobní potřebu;
9. neměl nikdy monogamní vztah delší než 1 měsíc,
10. nemá nikdy žádné výčitky svědomí (urážení, zneužívání nebo krádeže považuje za normální a správné chování).

Čírtoková (1998, s. 88) dále uvádí **výčet prediktorů v rámci systému Jednotné klasifikace nemocí (ICD-10)**, který je podstatně kratší. Za nejdůležitější příznaky nasvědčující nebezpečnosti pachatele jsou v tomto přístupu považovány :

1. Necitelnost a netečnost vůči citům ostatních.
2. Zřetelná a předávavající nezodpovědnost a ignorování sociálních norem, pravidel a závazků.
3. Neschopnost udržet déletrvající vztah, ale žádné problémy v navazování kontaktů.
4. Nízká frustrační tolerance a nízký práh pro start agrese a násilí.
5. Neschopnost prožívat pocity viny a neschopnost učit se ze zkušenosti, lhostejnost k trestu.
6. Sklon obviňovat druhé nebo tendence k prvoplánovým racionalizacím ospravedlňujícím vlastní chování, díky kterému se dotyčný dostal do konfliktu se společností.

2.7 Výskyt kriminálního chování

„Přesné údaje o četnosti lidí, kteří páchají trestnou činnost, resp. alespoň jednou v životě spáchali trestný čin, nejsou k dispozici. Lze vycházet pouze z počtu takových činů, resp. odsouzených pachatelů. Tento odhad se pohybuje v rozmezí 5 -7 % populace. Četnost lidí, jejichž jednání by bylo možné do této kategorie zařadit, není stabilní, může se měnit v závislosti na striktnosti právních předpisů, společenských proměnách, ekonomické úrovni, na míře migrace atd.“ (Vágnerová, 2004, s. 807)

Vágnerová (2004, s. 807-808) dále vymezuje výskyt a příčiny vzniku kriminálního chování takto :

- Trestnou činnost častěji páchají muži. Poměr pachatelů mužského a ženského pohlaví je v rozmezí 10 : 1 až 6 : 1.
- Muži, kteří se chovají asociálním způsobem, jsou častěji mladí, v rozmezí adolescentního věku a mladé dospělosti. (V současné době tvoří převážnou část recidivistů /80 %/ mladí lidé ve věku do 30 let). V období stárnutí, po 50. roce života, četnost trestné činnosti významně klesá.
- Kriminální recidivisté mívají nižší vzdělání, obvykle jim chybí jakákoli profesní kvalifikace a jsou častěji příslušníky nižší sociální vrstvy, resp. nějaké menšiny.
- Z demografického hlediska je míra kriminality vyšší ve městech, především v jejich určitých částech jako jsou například sídliště a vylidněné oblasti. Ve velkých městech je spácháno přibližně pětikrát více zločinů než na malých městech a na venkově. Větší míra anonymity vede k tomu, že se do těchto oblastí stahují problémoví lidé z venkova a malých měst, kde je větší kontrola.

2.8 Motivace kriminálního jednání

„Motivace je ústředním problémem subjektivní stránky trestného činu. Z pohledu forenzní psychologie představuje zkoumání motivace speciální otázku teorie kriminálního jednání. Proto se poznatky o kriminální motivaci a kriminálním jednání vzájemně prolínají. Mezi oběma hledisky nelze vést přesnou dělící hranici. Současně je zkoumání kriminální motivace natolik obsáhlým tématem, že je objasňováno v samostatných výkladových kapitolách a teoretických koncepcích.“ (Čírtková, 1998, s. 76)

Podle Čírtkové (1998, s. 76) existuje řada koncepcí kriminálního jednání, které se liší hlavně ve vysvětlení faktu, že jedinec sklouzne ke kriminálnímu chování a jak si tuto skutečnost pro sebe zpracovává. I přes rozdíly v těchto koncepcích jsou kriminálnímu jednání příznačné následující znaky :

- Sklon k bezprostřednímu, bezodkladnému uspokojování potřeb (tj. nezdrženlivost),
- Sklon k subjektivizaci a relativizaci morálních a právních norem (tj. egocentričnost),
- Pozměněné, handicapované motivační pochody v různé podobě, např. v přeskočení určitých fází rozhodování (tj. impulsivita), nefungující vnitřní zábrany (tj. charakterové defekty), neutralizace důsledků jednání (odmítnutí obětí, bagatelizace způsobené újmy) apod.

„Pojem motivace označuje vnitřní duševní proces, který vzbuzuje určité chování, udržuje ho v chodu a zaměřuje ho na konkrétní cíl. Motivace probíhá jako z části uvědomované a z části neuvědomované vnitřní dění. V tomto vnitřním dění se vzájemně „poměřují“ dva zdroje hybných sil. Jsou to motivy a incentive. Motivy jsou vnitřní pohnutky k jednání. Motivem jsou např. potřeby (primární, biologické a sekundární, sociální), zájmy, city, představy a fantazie apod. Incentivy představují

vnější situační stimuly (okolnosti), které podněcují jedince k jednání. Vnějším stimulem (incetivou) v případě kriminální motivace může být např. lákavá příležitost bez rizika odcizit určitou věc nebo chování oběti před činem (tzv. provokující oběť)“ (Čírtková, 1998, s. 76)

2.8.1 Zkoumání kriminální motivace

Čírtková (2004, s. 92 - 93) uvádí, že z pohledu forenzní psychologie netvoří vnitřní pohnutky (motivy), které mohou spustit trestný čin, ohraničenou, úzkou skupinu. Dále uvádí, že není možné třídit jednotlivé druhy motivů, které psychologie zná, podle toho, zda mohou či nemohou fungovat jako vnitřní zdroj kriminálního jednání, protože v podstatě každá pohnutka může působit za určitých okolností jako kriminogenní. Dříve předpokládaný kriminální pud je v současnosti překonaným mýtem. U většiny současných kriminálních případů se ukazuje, že pachatelé mívají zformovány pohnutky obdobným způsobem, který odpovídá běžným motivačním dispozicím. V současné době se odlišnosti mezi kriminálním a nekriminálním jedincem nehledají v motivech, ale v motivačních procesech, ve kterých se dále uplatňují motivační charakteristiky.

2.9 Rodina

Jednoznačná definice pojmu rodina je velmi problematická. Liší se podle přístupu různých vědních disciplín, jako je sociologie, psychologie, právo nebo demografie. Uvedu proto dvě definice pojmu rodina.

Podle psychologického slovníku je rodina společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.

Psychologický slovník rozlišuje rodinu nukleární, která zahrnuje pouze otce, matku a děti, a rodinu širší. Součástí širší rodiny je i další příbuzenstvo (prarodiče, strýcové, tety, bratřenci, sestřenice apod.)

„Rodina je chápána jako základ společnosti, jako primární základní skupina, ve které probíhá socializace jedince, formuje se jeho osobnost, normativní a hodnotová sféra, rozvíjejí se emoce, vůle, schopnosti, dovednosti a návyky. Správně fungující harmonická rodina je základem zdravého psychického vývoje dítěte a člověka.“ (Sochůrek 2001, s. 36)

2.9.1 Základní funkce rodiny

Funkce reprodukční

Funkce materiální

Funkce výchovná – regulátor nežádoucích činností.

Funkce emocionální - v této oblasti je rodina jedinečná a nezastupitelná a naopak, pokud je rodina disfunkční, je právě tato oblast nejvíce zraňující. Rodina poskytuje všem svým členům uspokojení řady potřeb. Mezi jinými potřeby podpory, pomoci a přijetí, potřeby společných rituálů, společných plánů apod.

Proto aby rodina plnila uvedené funkce, je třeba přítomnosti všech jejích členů. Vzhledem k dítěti tedy hlavně obou rodičů. Je všeobecně známo, že absence jednoho z rodičů je pro sociální i emocionální vývoj dítěte velmi škodlivá a snad ani nemůže projít bez následků. Pokud je rozpad rodiny neodvratitelný, je třeba udržet vztahy mezi oběma rodiči a dítětem na nejvyšší možné úrovni, aby zůstalo zachováno co nejvíce z výše zmiňovaných funkcí.

2.9.2 Rodina a její vliv na dítě

„Ještě ve čtyřicátých a padesátých letech platilo, že zdrcující většina delikventně jednajících mladých lidí pochází z nejchudších a nejméně vzdělaných rodin. Novinkou poválečného vývoje je markantní zvyšování kriminality dětí ze středních vrstev, a zvláště překvapivé je navýšení počtu kriminálně jednající mládeže z nejlépe situovaných vrstev. Nicméně ve všech šetřeních tohoto faktoru se stále ukazují jako nejpříznivější živná půda kriminálního chování mládeže nejnižší vrstvy

společností, vrstvy lidí bez kvalifikace nebo s nejnižší kvalifikací, vrstvy, v nichž je největší chudoba a nejvyšší nezaměstnanost. Novodobé přelévání kriminality i do společensky lépe situovaných rodin se dá interpretovat jako následek klesajícího vlivu rodiny na chování dětí ve všech společenských vrstvách.“ (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 41)

Vágnerová (2004, s. 809) uvádí, že každé prostředí posiluje, nebo naopak blokuje určitý typ chování. Určité typy rodin či jiných sociálních skupin mohou stimulovat rozvoj asociálního chování. Kriminalita rodičů zvyšuje riziko obdobného jednání u potomků. Není zcela jasné, zda jsou v jednotlivých případech genetické nebo sociální vlivy, obvykle je to kombinace obou. Negativní zkušenost v dětství jako citové strádání, fyzické týrání či zneužívání dítěte, vytváří předpoklad k rozvoji nežádoucích vzorců chování. Důležitá je kvalita rodinného života. Obvykle platí, že nejde jen o to, že se rodiče o děti nestarají nebo je bijí, ale zejména o to, že různým způsobem pozitivně posilují jejich nežádoucí chování a nerozvíjejí přijatelnější vzorce.

2.9.3 Uplatňování disciplíny v rodině

Jak uvěří Matoušek, Kroftová (2003, s. 44), je dostatečně potvrzeno pomocí dlouhodobých výzkumů, že v rodinách delikventně se chovajících adolescentů se rodiče málo starají o vytvoření zábran v asociálním chování dětí. Výchovný styl těchto rodičů může být také nekonzistentní. Jednou dítě za přestupek důsledně trestají a jindy je stejný přestupek přecházen bez povšimnutí. Příliš tvrdá výchovná opatření, při kterých rodiče uplatňují ve výchově agresivní chování vůči dítěti, se vyskytují častěji v rodinách, kde se děti chovají delikventně. Dítě se v takové rodině učí, že agresivita je vlastně dovoleným způsobem chování. Časté a drastické tělesné tresty jsou málo účinné. Dítě se takto rodiči vnitřně vzdaluje, začíná lhát, předstírat a manipulovat, aby se vyhnulo tvrdému trestu. U dítěte jsou tedy paradoxně posilovány způsoby chování, kterým má výchova bránit. Výše uvedené nedostatky ve výchově rodičů předcházejí delikventnímu chování nebo probíhají souběžně s ním.

2.9.4 Kvalita rodičovského dohledu

„Dohled (monitoring) je další parametr rodičovského chování, který má prokazatelnou souvislost se souběžným nebo pozdějším delikventním chováním dítěte. Míří se jím míra rodičovy informovanosti o tom, co dítě dělá ve volném čase, s jakými kamarády se stýká, kde se zdržuje, když není doma, kdy se vrací domů, v jakém stavu atp.“ (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 44)

Matoušek, Kroftová (2003, s. 44) dále uvádí, že rizikovým faktorem pro dítě je zcela jistě nepřítomnost rodičovské postavy v rodině. V rodině delikventně se chovajících mladých lidí chybí nejčastěji otec, a to vinou rozvodu nebo proto, že s matkou vůbec nezačal žít. V neúplné rodině chlapec postrádá vzor, s nímž by se mohl identifikovat, a děvče postrádá model mužského chování. Děti obojího pohlaví postrádají druhý (specifický) zdroj opory a druhou (specifickou) autoritu. V případě, že děti vychovává pouze matka, tak je to pro ni mnohem větší zátěž, než když se na výchově dětí podílejí oba rodiče. Je pravdou, že i rodič může být pro dítě špatným vzorem a ovlivnit tak jeho vývoj. Pokud se rodič chová delikventně, nadměrně pije, užívá drogy, je často nezaměstnaný nebo má podobné projevy „sociální nepřizpůsobivosti“, zvyšuje se pravděpodobnost, že dítě bude v dospívání přestupovat meze zákona.

Právě správně fungující a harmonická rodina u mnohých pachatelů trestných činů chybí. Je možné říci, že konec 20. století a začátek našeho století ukazuje klesající vliv rodiny na chování dětí. Mnoho dětí vyrůstá v neúplných rodinách, velmi často postrádají hlavně mužský vzor chování, nebo dokonce žijí zcela mimo rodinu v dětských domovech a jiných podobných zařízeních. Přes všechnu snahu společnosti dochází k nedostatkům ve formování osobnosti; to je utváření pozitivních postojů ke světu, blízkému okolí a sobě samému, k normativní a hodnotové sféře a zejména k citovému rozvoji. Tím se vytváří předpoklad nežádoucích vzorů chování.

2.10 Termíny a pojmy

Níže jsou uvedené termíny a pojmy pro lepší orientaci v problematice.

Delikvence (delinquency)

„V převládajícím pojetí se za delikvenci považují všechny typy jednání, jež porušují společenské normy chráněné zákony, tedy všechny trestné činy a přestupky včetně protispolečenských činů, které spáchali nezletilí, kteří ještě nejsou trestně odpovědní.“ (Matoušek, 2003, s. 46)

Delikvence mládeže (youth delinquency)

„V období dospívání překročí v západních zemích meze zákona téměř každý muž a skoro polovina žen. Tato kriminalita, která většinou nemá závažné následky, v 90-99% případů uniká pozornosti orgánům činným v trestním řízení a lze ji zjistit jen anonymními anketami ex post. Tento druh delikvence mládeže má u naprosté většiny pachatelů charakter ojedinělých epizod. U nich představuje kontakt s represivním aparátem státu, jehož výsledkem je pobyt v ústavu či ve věznici, nemalé riziko – do budoucna totiž zvyšuje pravděpodobnost různých typů sociálního selhání včetně kriminální dráhy. Jen menší část mladých lidí se trestné činnosti dopouští pravidelně, skoro vždy ve skupinách. Disponujícími faktory jsou : vrozený syndrom hyperaktivity, snížená úroveň rozumových schopností, osobnost s nepřiměřeným sebehodnocením, s nízkou schopností empatie, s nižším stupněm dosaženého morálního vývoje, selhávající rodina, odpojování od standardní vzdělávací dráhy, členství v delikventně orientované partě, příslušnost k etnické menšině nebo k nemajetným společenským vrstvám.“ (Matoušek, 2003, s. 46)

Kriminalita (criminality)

„Veškerá trestná činnost, tj. i ta, kterou spáchaly osoby, které nemají trestní odpovědnost (u nás děti mladší než 15 let). Tato skutečná kriminalita se dělí na kriminalitu latentní (neregistrovanou, neohlášenou, nezjištěnou) a kriminalitu zjevnou, kterou vyšetřují orgány činné v trestním řízení. Ukazateli zjevné kriminality jsou policejní a soudní statistiky. Index kriminality je závislý na ochotě postižených kriminalitu hlásit a účastnit se trestního procesu; tato ochota je v ČR na nižší úrovni než ve státech s dlouhodobě dobře fungující justicí. Ve vyspělých západních zemích

je kriminalita ve srovnání s minulými desetiletími vysoká, někde stále stoupá, jinde se její úroveň již stabilizovala, nebo dokonce snížila. Růst kriminality dětí a mládeže je rychlejší a dlouhodobě ho zatím nedokázala omezit žádná vyspělá západní země. Mezi převládající příčiny kriminality patří dědičnost a konstituce, dysfunkce orientační rodiny, vyloučení z běžné vzdělávací a pracovní dráhy, vliv deviatních subkultur a skupin (mimo jiné i subkultury věznic), nízká míra sociální kontroly (zejména ve městech) i ekonomická výhodnost kriminálního chování.“ (Matoušek, 2003, s. 97-98)

Obviněný – stíhaný (accused person)

„V právu ČR osoba, která je podezřelá ze spáchání trestného činu a již vyšetřovatel sdělil obvinění. Do vynesení rozsudku je obviněný považován za nevinného.“ (Matoušek, 2003, s.133)

Odsouzený (convicted person)

„Osoba pravomocně soudem odsouzená.“ (Matoušek, 2003, s.134)

Recidivista (recidivist)

„Osoba opakovaně páchající a odsouzená za trestnou činnost; ve starším pojetí trestná činnost jen jednoho druhu, nyní rozhodnutí v rukou soudce.“ (Hartl, Hartlová, 2000, s. 500)

Recidivismus (recidivism)

„Tzv. kriminologický problém; opakovaná trestná činnost po odpykání trestu; odhadem v ČR r. 1997 dosahuje u mladistvých až 30 % do prvního půl roku a dalších 20 % do jednoho roku po ukončení trestu; u dospělých jsou procenta ještě vyšší, s výjimkou činů nedbalostních a u prvotrestaných; u jednotlivých kategorií trestných činů se procenta výrazně liší.“ (Hartl, Hartlová, 2000, s. 500)

2.11 Společenské normy

„Každá společnost se řídí určitými normami. Na úrovni celospolečenské jsou to především normy právní, které jsou závazné pro všechny její členy a tím mají celospolečenskou platnost. Jsou to zákony, vyhlášky a jiné právní předpisy. Vlastní normy si pak v rámci těchto norem a v souladu s nimi stanovují i menší sociální skupiny, např. zájmová sdružení (rybáři, myslivci), stejně jako jiná sdružení občanů (politické strany, bytová družstva). Normy těchto skupin se nerozházejí s normami společnosti. Porušení stanovených norem je sankcionováno, společnost nebo skupina svými mechanismy dohlíží na jejich dodržování a plnění.“ (Sochůrek, 2001, s. 14)

„Skupiny, které mají z hlediska společenského odlišné nebo zcela protikladné normy, hodnoty i morálku, nazýváme sociálně deviantní nebo sociálně patologické skupiny. Zjednodušeně lze říci, že tyto skupiny buď vůbec společenské normy neuznávají, nebo uznávají pouze jejich část. Patří sem nejen gangy, negativní party, teroristické skupiny, ale i fanatické náboženské sekty, anacionalistická hnutí (často spojená s terorismem) apod.“ (Sochůrek, 2001, s. 14)

2.11.1 Dělení sociálních norem

Sochůrek (2001, s. 14-15) uvádí dělení sociálních norem na společenské návyky (obyčeje), mravy, zákony a tabu.

Společenské návyky můžeme charakterizovat jako názor, co se ve společnosti sluší a co nesluší. Kdo obyčeje dodržuje, je pokládán za slušného člověka, kdo porušuje za neslušného, nevychovaného. Obyčeje se liší podle jednotlivých kultur, ale mění se i v čase. Sankce jsou nejslabší – ironie, projevy nelibosti.

Mravy určují, co je v dané společnosti mravné a co nemravné. Termín znamená totéž, co společenská morálka. Ta, na rozdíl od právních norem, nemá celospolečenský rozsah a některé skupiny obyvatelstva mají svoji specifickou, skupinovou morálku. I když v mnoha případech je porušení morálky zároveň porušením právní normy, většinou tomu tak není a tomu, kdo morálku porušuje, hrozí sankce od skupiny, od veřejného mínění. Ty spočívají v kritice, v projevech

nesouhlasu okolí, opovržení, silnému pobouření až po vyloučení jedince z dané skupiny.

Zákony jsou předpisy, jejichž nedodržování je sankcionováno institucionalizovaně (soudy, správní orgány apod.)

Tabu (slovo je polynéského původu a vyjadřuje nedotknutelnost, posvátnost). My je spojujeme převážně s tím, co je v dané společnosti v největším rozporu se společenskou morálkou. Jsou to např. incest nebo kanibalismus. Porušení tabu vyvolává ve společnosti nejsilnější projevy odporu.

2.12 Účel trestního zákona

Účel trestního zákona je upraven v § 1 trestního zákona, kde je uvedeno, že účelem trestního zákona je chránit zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.

Účelem tohoto zákona je tedy ochrana nejdůležitějších, výslovně vypočtených celospolečenských zájmů a práv. Ustanovení o účelu trestního zákona je základní směrnicí pro výklad a aplikaci trestního práva.

Trestný čin podle § 3 trestního zákona

- (1) Trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně.
- (2) Čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu.
- (3) K trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.
- (4) Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho

následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.

Trestné činy proti majetku

Majetková trestná činnost patří mezi jeden z hlavních problémů současné společnosti. Vývoj majetkové trestné činnosti je jednoznačně stoupající. Mezi nejčastější majetkovou trestnou činností patří krádeže. V případě krádeže jde o formu omezení vlastnického práva jiného člověka nebo společnosti. Krádež může být spojena i s projevy násilí, jako např. loupež, přepadení. V některých kulturách (jako jsou třeba romové) nemusí být považována za závažnější přestupek. Z toho vyplývá i postoj lidí z takové skupiny. Případné potrestání nepovažují za spravedlivé a nemají ani větší pocit viny nebo hanby, když jsou při krádeži přistiženi. Nemyslí si, že by byl jejich čin příliš špatný, protože normy v jejich rodinném prostředí je tolerují.

V případě krádeží motorových vozidel může být čin kvalifikován jako krádež nebo neoprávněné užívání cizí věci. Pro právní kvalifikaci je důležitý úmysl s jakým pachatel jednal. Pokud se chce pachatel v odcizeném vozidle pouze svézt, přichází v úvahu pouze trestný čin neoprávněné užívání cizí věci. Pokud má pachatel úmysl vozidlo po krádeži prodat nebo ho jinak zpeněžit pro svoji potřebu, pak se jedná o trestný čin krádeže.

§ 247 Krádež

(1) Kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

e) byl pro takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 249 Neoprávněné užívání cizí věci

(1) Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takových věcí, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, způsobí-li činem v odstavci 1 začnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

Trestní odpovědnost podle věku

Osoba, která v době spáchání trestného činu nedovršila patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědná. Trestní odpovědnost nastává následující den po dovršení 15. roku věku. Do 15 let věku hovoříme o osobě jako o nezletilém. Od 15 let do 18 let hovoříme o mladistvém. V případě mladistvého je zvláštním způsobem upravena trestní odpovědnost i jeho trestní stíhání (z.č. 218/2003 Sb.). Účelem trestu u mladistvého je především vychovat ho v řádného občana, a to se zřetelem k jeho osobním vlastnostem, k jeho rodinné výchově a k prostředí, z něhož pochází.

Trestní odpovědnost je v různých zemích odlišná. Například v USA je tato hranice stanovena ve čtyřech státech 16 let, v osmi státech 17 let, ve 27 státech 18 let a ve 13 státech stanovena není. V Evropě je to podobné.

2.13 Slangové výrazy používané pachateli krádeží motorových vozidel

Níže uvedené slangové výrazy jsou zjištěné od různých pachatelů krádeží motorových vozidel působících převážně v severních Čechách.

- štos, železo** - přípravek na překonání (na strhnutí)zámků dveří a spínací skříňky
- pumpa** - přípravek na vytržení zámku dveří a spínačky
- mozek** - řídicí jednotka
- budíky, hodiny** - sdružený přístroj (tachometr, otáčkoměr - uvnitř je el.přístroj komunikující s jednotkou a klíčem) užití upravené přístrojové desky nevyžaduje tuto komunikaci a vůz lze odcizit - koncern VW,Audi, Škoda atd.
- tiptronic** - automatická převodovka, u které lze ručně přecházet rychlostní stupně, něco jako sekvenční převodovka
- klima, sahara** - klimatizace
- digiklima** - klimatronic
- socka** - auto bez výbavy, základní model
- voňavka** - auto, co má málo najeto, je udržované (voní fabrikou)
- plná polní** - auto v plné výbavě
- na klíčích** - auto je s originálními klíči nebo je již vybaveno novou soupravou klíčů
- áčko** - automobil je vybaveno alarmem
- je naočkovaný** - auto je vybaveno vyhledávacím satelitním zařízením
- krabička** - zařízení, které slouží k překonání elektronického zabezpečení startování vozidla (stejná funkce jako Budíky, ale vyspělejší technika)
- VAG** - speciální servisní zařízení, které lze použít jako budíky nebo krabičku, ale jde i obnovit za jeho pomoci originální nastavení komunikace počítače vozu
- imo** - vozidlo má imobilizer
- ropák, ropa** - auto s dieslovým motorem

chlív,klec	- garáž, kde jsou ukládána odcizená motorová vozidla
modrooká	- auto s xenony (světlo mety)
nevěsta	- odcizený automobil
ženich	- překupník, kupec na vozidlo
skříň	- dodávkový typ vozidla
švihadla	- mechanické stahování okének na kličku
krátká	- provedení sedan, liftback
dlouhá	- provedení kombi
volant	- řidič, jenž převáží odcizené vozidlo

2.14 Metodika pátrání po odcizených motorových vozidlech a odhalování krádeží motorových vozidel

Nyní se budu zabývat částí metodického pokynu, který byl zpracován pracovníky SKPV Jablonec nad Nisou. Tento pokyn je uveden pro lepší orientaci v problematice činnosti a práce policie v objasňování krádeží motorových vozidel.

V rámci výkonu služby provádí příslušník Policie České republiky pátrání po odcizených vozidlech zejména v případech, kdy se jedná o

a) vozidla kontrolovaná v provozu při běžném výkonu služby

1. kontrola dle základních identifikačních znaků,
2. kontrola vozidla podle taktických hledisek,

b) zaparkovaná vozidla a odstavená vozidla

1. lustrace dle státních poznávacích značek (dále jen "SPZ") v centrálním registru vozidel a PATRMV,
2. kontrola dle taktických hledisek, zda vozidlo nevykazuje znaky odcizení,
3. tipování vozidel podle místního pátrání po odcizených vozidlech.

2.14.1 Tipování pachatelů odcizených vozidel

Při provádění kontroly vozidel při výkonu služby provádí policista také tipování možných pachatelů odcizení vozidel. V rámci této činnosti prověřuje policista řidiče i osádku vozidla z několika hledisek a přihlíží přitom zejména

- a) k předkládaným dokladům totožnosti či cestovním dokladům řidiče a osádky vozidla,
- b) ke státní příslušnosti či bydlišti řidiče a osádky vozidla ve vztahu ke státu a místu registrace vozidla,
- c) k chování řidiče a osádky vozidla a jejich psychickému stavu,
- d) k předkládaným dokladům od vozidla (u osvědčení o technickém průkazu České republiky kontroluje správnost vyplnění a ověřuje zejména razítko)
- e) k typu vozidla, jeho stáří a vybavení,

2.14.2 Tipování odcizeného vozidla

Při vlastní kontrole vozidla se policista zaměří zejména na

a) výrobní číslo karoserie, podvozku (VIN), výrobní číslo motoru a výrobní štítek (PKN), které bývají u odcizených vozidel velmi často upravovány; tento zásah zanechá na motoru, karoserii i výrobním štítku zejména tyto viditelné stopy

- 1. příznaky přeražení,
- 2. okolí čísla jeví znaky vyvařování nebo vybrušování,
- 3. porušení laku v okolí výrobního čísla karoserie,
- 4. některý ze znaků (čísel) je zjevně nestandardní,
- 5. číslo zcela chybí, nebo je jinak poškozeno,
- 6. kovový nebo plastový výrobní štítek jeví znaky mechanického poškození,
- 7. pro uchycení výrobního štítku bylo použito nestandardních nebo nových nýtů,
- 8. základní údaje na výrobním štítku nekorespondují s výrobním číslem karoserie,

b) kontrolu tabulky SPZ, kde je důležité vizuálně prověřovat, zda nevykazuje některý z následujících znaků

- 1. převrtání nebo proražení (nesouhlasí rozteče),
- 2. je zkombinována z několika částí,

3. neodpovídá vzhled a provedení (velikost, materiál),
4. nesoulad s mezinárodní poznávací značkou,
5. odlišné znečištění (opotřebení) SPZ v porovnání s vozidlem,
6. viditelné stopy obrysu jiné, zejména rozměrově odlišné SPZ,
7. propadlá lhůta platnosti (i u převozní zahraniční SPZ),
8. neúplné nebo jinak podezřelé údaje tuzemské převozní SPZ,

c) viditelné stopy poškození spínací skříňky a větracího okna vozidla; vždy důkladně prověřuje každý případ

1. vyražení nebo poškození větracího okna,
2. poškození karoserie v blízkosti okna,
3. nefunkčního uzamykání volantu při vyjmutí klíče,
4. vytržení vodičů,
5. jakéhokoliv poškození spínací skříňky,

d) poškození zámku dveří nebo uzávěru palivové nádrže; u vozidla je proto nutné prověřit, zda

1. nechybí nebo není poškozen zámek některých dveří,
2. nelze vytáhnout vložku některého ze zámků nebo vložka není volná,
3. není poloha zámku nestandardní,
4. není poškozeno centrální zamykání dveří,
5. není poškozena karoserie, lak apod. v okolí zámku či palivového uzávěru,
6. není poškozen nebo nechybí uzávěr palivové nádrže,
7. lze otevřít bez klíče uzamykatelný uzávěr palivové nádrže,
8. nebyl zaměněn výrobcem dodávaný uzávěr palivové nádrže,

e) prověření případů, kdy klíče od vozidla

1. nejsou originální,
2. nesou stopy po pilování či jiných úpravách,
3. k vozidlu je používáno více klíčů,

f) vnitřek vozidla a zavazadlové prostory vozidel, které mohou obsahovat nástroje použité k násilnému otevření vozidla, případně stopy jejich použití; z tohoto důvodu je nutné věnovat zvýšenou pozornost nálezům

1. kovových pilin, pilníčků apod.,
2. polotovarů klíčů a samořezných šroubků,
3. předmětů svědčících o odcizení vozidla (poškozená tyč na volant apod.).

g) jednotlivá skla automobilů se znaky několika systémů bezpečnostního značení ("pískování"). U vozidel registrovaných v České republice lze zjistit podle vyznačených kódů v databázi systému bezpečnostního značení skel automobilů, který je k dispozici na Integrovaném operačním středisku - CENTR (nepřetržitá pracovní doba), identifikační údaje vozidla a jeho majitele, bezpečnostní kód, kterým bylo vozidlo označeno a datum provedení značení. Pozornost je třeba věnovat zejména případům, kdy značení nesouhlasí s daným vozidlem, případně jsou patrné stopy po vybroušení tohoto značení či stopy po odstranění čipu.

3 Analýza dostupných dokumentů – praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je zjištění a posouzení případných změn sociálních charakteristik zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou. Předmětem zkoumání jsou zjištění pachatelé, kteří se dopustili krádeže, pokusu krádeže či neoprávněného užívání cizí věci v roce 2000 a v roce 2005.

3.2 Stanovené předpoklady

Při stanovení předpokladů vycházíme z teoretické i praktické znalosti charakteristik pachatelů a zvláště pachatelů krádeží motorových vozidel, a to z pohledu policisty základního útvaru Policie ČR a z pohledu trestně právního tak, jak bylo zpracováno v teoretické části práce.

1. Předpokládáme, že 95 % krádeží motorových vozidel páchají muži.
2. Předpokládáme, že 70 % těchto pachatelů má ukončené základní vzdělání.
3. Předpokládáme, že 60 % pachatelů těchto trestných činů bylo v České republice již dříve soudně trestáno.

3.3 Použité metody

Jako metoda byla použita analýza dostupných dokumentů a statistických údajů Policie ČR.

Pro bližší objasnění bych uvedl, že nejdříve bylo provedeno vyhledání všech pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v letech 2000 a 2005. Následně bylo prováděno dohledávání potřebných údajů ve spisech zařazených v archivu na OŘP Jablonec nad Nisou. Při analýze dokumentů byly zjišťovány sociální charakteristiky, které budou dále v práci porovnány. Mezi zjišťované charakteristiky patří například věk, bydliště, vzdělání, pohlaví, zaměstnání, zda se jedná o pachatele, který je rodinným příslušníkem, či osobou blízkou. Mimo tyto charakteristiky uvedu pro lepší orientaci v problematice také skutečný stav o počtu krádeží vozidel v letech 2000 a 2005, který vychází ze statistických údajů OŘP Jablonec nad Nisou. Veškeré zjištěné údaje se vztahují pouze k okresu Jablonec nad Nisou a nevypovídají tedy o situaci v jiných okresech či regionech.

Vzhledem k tomu, že ne vždy bylo možno shromáždit veškerá potřebná data a informace, tak se v níže uvedených tabulkách bude vyskytovat také položka nezjištěno.

3.4 Statistické údaje OŘP PČR Jablonec nad Nisou

3.4.1 Statistické údaje z roku 2000

Tabulka č. 1

	Celkem odcizeno vozidel	Celkem objasněno případů	Celková způsobená škoda (v tisících Kč)
Celková čísla	419	40	61563
V procentech	-	9,5	-

V roce 2000 bylo tedy celkem odcizeno v okrese Jablonec nad Nisou 419 motorových vozidel. Za celý rok se podařilo objasnit pouze 40 případů. Objasněnost v tomto roce byla pouze 9,5 %. Celková způsobená škoda byla 61563000,-Kč.

3.4.2 Statistické údaje z roku 2005

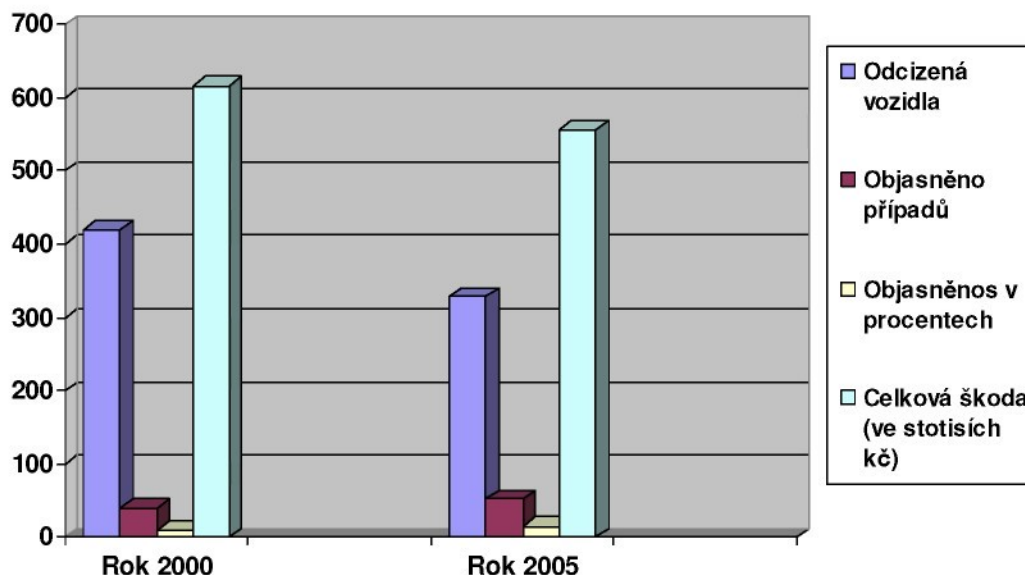
Tabulka č. 2

	Celkem odcizeno vozidel	Celkem objasněno případů	Celková způsobená škoda (v tisících Kč)
Celková čísla	328	52	55561
V procentech	-	15,8	-

V roce 2005 bylo tedy celkem odcizeno v okrese Jablonec nad Nisou 328 motorových vozidel. Za celý rok se podařilo objasnit 52 případů. Objasněnost v tomto roce byla pouze 15,8 %. Celková způsobená škoda byla 55561000,-Kč.

3.4.5 Statistické údaje – porovnání rok 2000 a 2005

Graf č. 1

V grafu č.1 je uvedeno porovnání odcizených vozidel, objasněných případů a způsobená škoda v letech 2000 a 2005 v okrese Jablonec nad Nisou. Z provedeného porovnání je zřejmé, že v roce 2005 došlo ke snížení počtu odcizených motorových vozidel v porovnání s rokem 2000. V roce 2005 bylo odcizeno o 91 vozidel méně, což není zrovna zanedbatelné číslo. V roce 2005 se také dařilo více objasňovat tuto trestnou činnost, kdy objasněnost v procentech byla 15,8. Oproti roku 2000 se tedy zvýšila objasněnost o 6,3 %. Nelze říci, že by to bylo nějak oslnivé číslo, ale je vidět, že se policii postupně daří objasňovat větší množství případů, než tomu bylo v roce 2000. Snížení počtu krádeží vozidel v roce 2005 by bylo možné vysvětlit jednak zdokonalujícím se zabezpečením vozidel a jednak také lepší prací policie. Poklesem odcizených vozidel v roce 2005 došlo také k tomu, že celková způsobená škoda byla oproti roku 2000 menší o více než 6 milionů korun.

V České republice byla před rokem 1990 objasněnost této trestné činnosti větší než 70%. V roce 1988 byla 74,2 % a v roce 1989 byla objasněnost 70,5 %. Musíme zde říci, že počty krádeží vozidel v té době se ani zdaleka nepřibližují dnešním číslům. V roce 1988 bylo odcizeno „pouze“ 4151 vozidel a v roce 1989 to bylo 4561. Vysoký nárůst této kriminality začíná po roce 1990, kdy je oproti roku

1989 počet krádeží vozidel více než dvojnásobný. Od roku 1990 již pouze klesá procento objasněných případů a zvyšuje se počet odcizených vozidel. Od roku 2000 do současnosti se objasněnost pohybuje kolem 15 % (statistické údaje za celou ČR jsou uvedeny v příloze č. 1)

Vzhledem k okresu Jablonec nad Nisou můžeme říci, že v roce 2000 byla objasněnost této trestné činnosti pod celostátním průměrem, ale v roce 2005 se již průměru téměř dosahuje.

3.5 Rozdělení pachatelů podle pohlaví

3.5.1 Pachatelé podle pohlaví v roce 2000

Tabulka č. 3

	Muži	Ženy	Celkem
Celková čísla	46	1	47
V procentech	97,8	2,2	100

V tabulce č. 3 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených dle pohlaví. Ze zjištěných údajů je zřejmé, že v roce 2000 se této trestné činnosti v okrese Jablonec nad Nisou dopouštěli převážně muži (97,8 %).

3.5.2 Pachatelé podle pohlaví v roce 2005

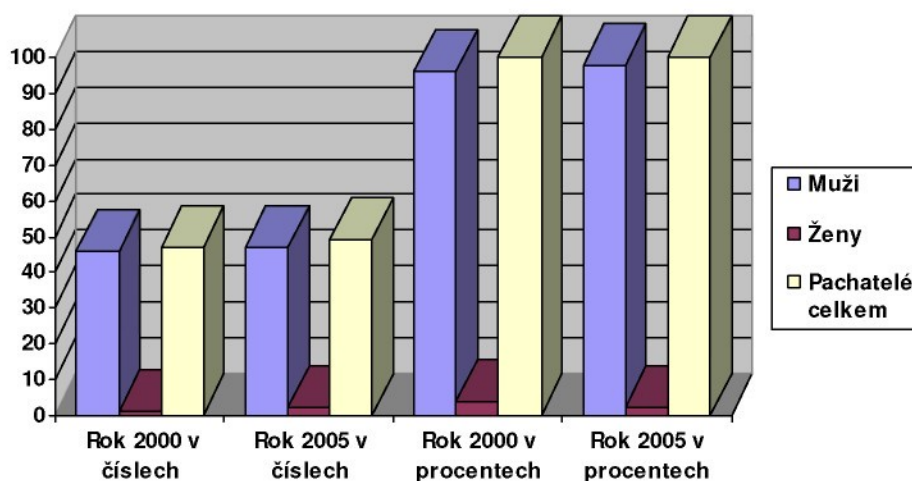
Tabulka č. 4

	Muži	Ženy	Celkem
Celková čísla	47	2	49
V procentech	95,9	4,1	100

V tabulce č. 4 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených dle pohlaví. Ze zjištěných údajů je zřejmé, že v roce 2005 se této trestné činnosti v okrese Jablonec nad Nisou dopouštěli převážně muži (95,9%).

3.5.3 Pachatelé podle pohlaví - porovnání rok 2000 a 2005

Graf č.2

V grafu č. 2 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů v letech 2000 a 2005 rozdělených podle pohlaví. Z provedené analýzy vyplývá, že se v obou letech podařilo policii odhalit přibližně stejný počet pachatelů. V roce 2000 bylo zjištěno 47 pachatelů a v roce 2005 bylo zjištěno 49 pachatelů. Skladba dle pohlaví se nijak významně neliší. Tuto trestnou činnost převážně páchají muži. Ženy se dopouštějí této trestné činnosti minimálně.

Literatura uvádí, že poměr pachatelů trestné činnosti mužského a ženského pohlaví je v rozmezí 10:1 až 6:1. Provedená analýza ukazuje, že u sledovaného druhu kriminality je tento poměr ještě vyšší. Průměrně v obou sledovaných letech je poměr 31:1.

3.6 Pachatelé rozdělení dle věku

3.6.1 Pachatelé rozdělení dle věku v roce 2000

Tabulka č. 5

	od 12 do 15 let	Od 15 do 18 let	Od 18 do 25 let	Od 25 do 35 let	Od 35 do 45 let	Od 45 do 55 let
V číslech	0	5	30	7	5	0
V procentech	0	10,6	63,9	14,9	10,6	0

V tabulce č. 5 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle věku pachatelů. V tomto roce bylo nejvíce pachatelů ve věku od 18 do 25 let (63,9 %). Průměrný věk pachatelů byl v tomto roce 23,4 let. Nejmladšímu pachateli bylo 16 let. Nejstaršímu pachateli bylo 44 let.

3.6.2 Pachatelé rozdělení dle věku v roce 2005

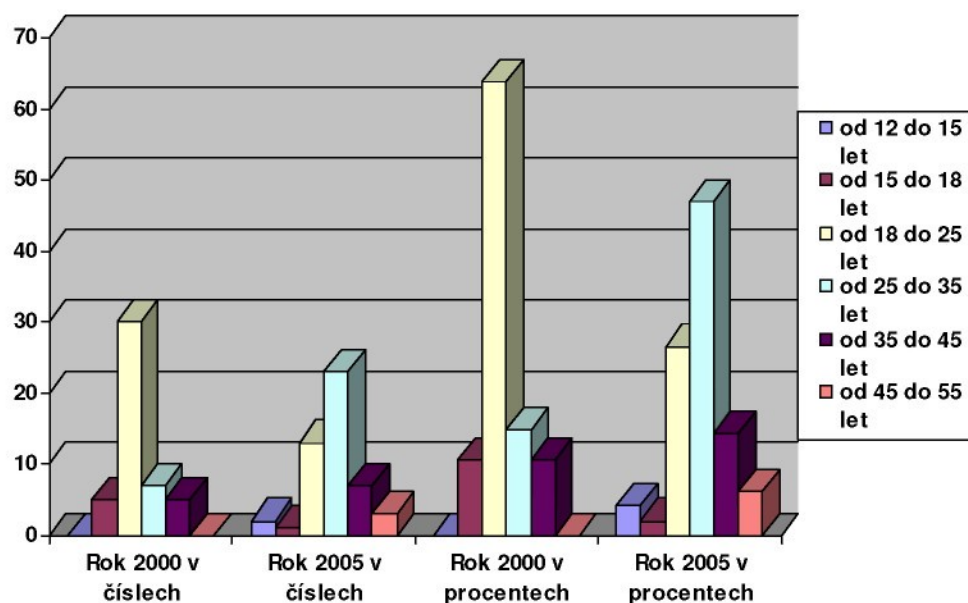
Tabulka č. 6

	od 12 do 15 let	Od 15 do 18 let	Od 18 do 25 let	Od 25 do 35 let	Od 35 do 45 let	Od 45 do 55 let
V číslech	2	1	13	23	7	3
V procentech	4,1	2,1	26,5	46,9	14,3	6,1

V tabulce č. 6 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle věku pachatelů. V tomto roce bylo nejvíce pachatelů ve věku od 25 do 35 let (46,9 %). Průměrný věk pachatelů v tomto roce byl 28,8 let. Nejmladší zjištěný pachatel byl ve věku 13 let a nejstaršímu bylo 53 let.

3.6.3 Pachatelé rozdělení dle věku - porovnání rok 2000 – 2005

Graf č. 3

V Grafu č. 3 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeži motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených podle věku pachatelů. V roce 2000 byla nejpočetnější skupina pachatelů ve věku od 18 do 25 let (63,9 %). V roce 2005 tvoří nejpočetnější skupinu pachatelů osoby ve věku od 25 do 35 let (46,9 %). Průměrný věk pachatelů v roce 2000 byl 23,4 let a průměrný věk v roce 2005 byl 28,8 let. Je tedy zřejmé, že se průměrný věk pachatelů v roce 2005 zvýšil. Je známo, že většina pachatelů jsou recidivisté do 30 let. Toto potvrzuje i provedená analýza. Dřívější tresty jsou uvedeny v grafu č. 10. Tohoto druhu kriminality se většinou dopouštějí pachatelé poté, co získají nějaké zkušenosti na drobných krádežích.

3.7 Rozdělení podle rodinného stavu

3.7.1 Pachatelé podle rodinného stavu rok 2000

Tabulka č. 7

	svobodní	ženatí	rozvedení	nezjištěno
Celková čísla	40	2	3	2
V procentech	85,1	4,3	6,3	4,3

V tabulce č. 7 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených dle stavu. Nejvíce pachatelů tvoří svobodní (85,1 %). Ženatí (4,3 %) a rozvedení (6,3 %) tvoří pouze menší část. Stav nebyl zjištěn u dvou pachatelů (4,3 %). Velký počet svobodných pachatelů je dán také celkově nízkým průměrným věkem a tím, že lidé páchající trestnou činností většinou uznávají jiné hodnoty než většinová „normální“ populace.

3.7.2 Pachatelé podle rodinného stavu rok 2005

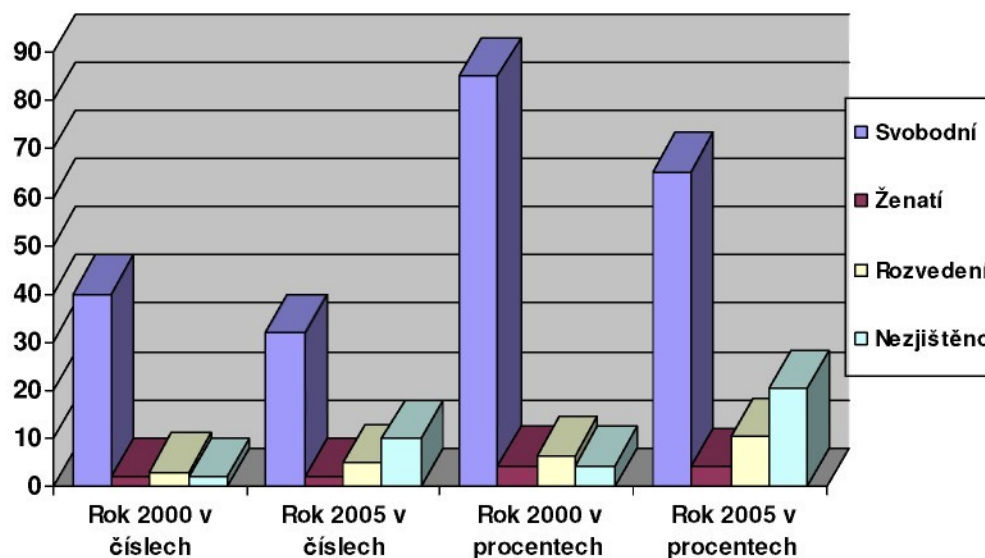
Tabulka č. 8

	svobodní	ženatí	rozvedení	nezjištěno
Celková čísla	32	2	5	10
V procentech	65,3	4,1	10,2	20,4

V tabulce č. 8 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených dle stavu. Nejvíce pachatelů tvoří svobodní (65,3 %). Ženatí (4,1 %) a rozvedení (10,2 %) tvoří pouze menší část. Rodinný stav se nepodařilo zjistit u 10 pachatelů (20,4 %). Důvod proč je pravděpodobně většina pachatelů svobodných, byl již popsán u tabulky č. 7. Vysoké procento u položky nezjištěno je způsobeno tím, že v tomto roce se vyskytuje větší počet cizinců a také tím, že se nepodařilo dohledat některé spisové materiály.

3.7.3 Pachatelé podle rodinného stavu - porovnání rok 2000 a 2005

Graf č. 4

V grafu č. 4 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených podle rodinného stavu, tedy zda jsou svobodní, ženatí nebo rozvedení. Z provedené analýzy je zřejmé, že nejčastěji se dopouštějí krádeží pachatelé svobodní. V roce 2005 je patrný pokles právě svobodných pachatelů, tento je však způsoben také tím, že v tomto roce je větší počet pachatelů zařazen do nezjištěného sloupce. Důvod, proč tomu tak je, byl již popsán výše v tabulce č. 8. V roce 2005 se průměrný věk pachatelů, oproti roku 2000, zvýšil z 23,4 let na 28,8 let. Důvodem pro malý počet pachatelů žijících v rodinném prostředí je tedy dán spíše odlišným žebříčkem hodnot a odlišnou hodnotovou orientací v porovnání s „normální“ populací.

3.8 Pachatelé podle státní příslušnosti

3.8.1 Pachatelé podle státní příslušnosti v roce 2000

Tabulka č. 9

	Česká republika	Slovenská republika	Polsko
Celková čísla	45	1	1
V procentech	95,8	2,1	2,1

V tabulce č. 9 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených dle státní příslušnosti. Nejvíce pachatelů tvoří státní příslušníci České republiky (95,8 %). Pachatelé s jinou státní příslušností se vyskytují v roce 2000 pouze výjimečně.

3.8.2 Pachatelé podle státní příslušnosti v roce 2005

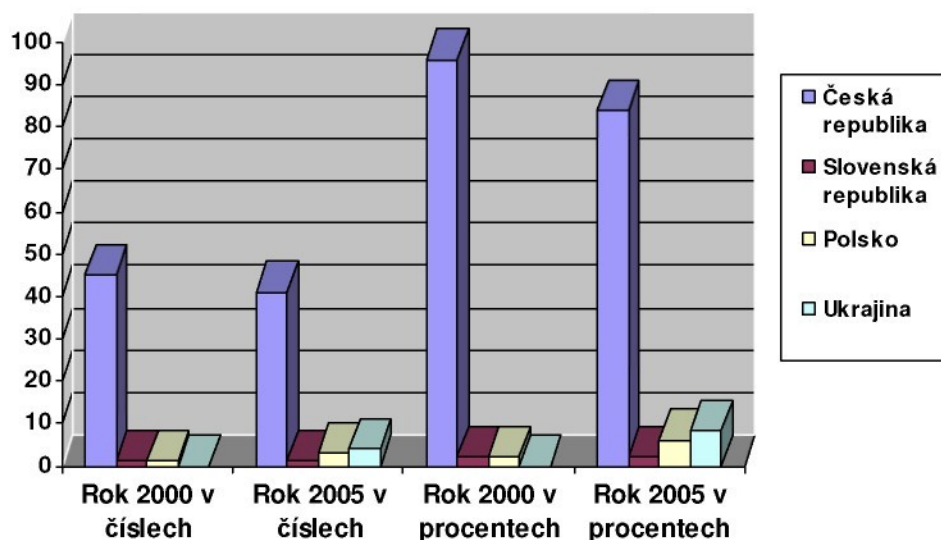
Tabulka č. 10

	Česká republika	Slovenská republika	Polsko	Ukrajina
Celková čísla	41	1	3	4
V procentech	83,7	2	6,1	8,2

V tabulce č. 10 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených dle státní příslušnosti. Nejvíce pachatelů tvoří státní příslušníci České republiky (83,7 %). Počet pachatelů s cizí státní příslušností se zvyšuje (16,3 %). Nejvíce cizinců páchajících tuto trestnou činnost je z Ukrajiny a z Polska.

3.8.3 Pachatelé podle státní příslušnosti - porovnání rok 2000 a 2005

Graf č. 5

V grafu č. 5 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 podle státní příslušnosti. Z provedené analýzy je zřejmé, že nejčastěji se dopouštějí krádeží pachatelé české národnosti. Jak již bylo uvedeno výše, je zde mezi roky 2000 a 2005 vidět určitý posun ve skladbě pachatelů, kdy se v roce 2005 začínají objevovat více cizí státní příslušníci, a to zejména z Polska a Ukrajiny. Vysvětlení je možné hledat jednak v neustálém přílivu cizinců a také zahraničních mafií. Dalším vysvětlením by mohlo být zlepšení činnosti policie v boji s organizovaným zločinem, kdy policie jednak získává nové zkušenosti a daří se jí rozkrývat i cizojazyčné organizované skupiny pachatelů.

3.9 Pachatelé podle vzdělání

3.9.1 Pachatelé rozdělení podle vzdělání v roce 2000

Tabulka č. 11

	Zvláštní škola	Základní škola	nezjištěno
V číslech	8	36	3
V procentech	17,1	76,6	6,3

V tabulce č. 11 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle základního vzdělání. Vyšší vzdělání bude uvedeno v tabulce č. 12. Ze zjištěných údajů vyplývá, že 76,6 % pachatelů má základní vzdělání a 17,1 % pachatelů má zvláštní školu. Tento údaj nebyl zjištěn pouze u 6,3 % pachatelů. Převážná část pachatelů má základní vzdělání.

Tabulka č. 12

	Nedoučen	Vyučen	Úplné středoškolské	Ostatní
V číslech	16	15	2	14
V procentech	34,1	31,9	4,2	29,8

V tabulce č. 12 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle vyššího vzdělání. Ze zjištěných údajů vyplývá, že 34,1 % pachatelů začalo studovat učební obor, který nemají dokončený. 31,9 % pachatelů je vyučeno a 4,2 % má ukončené středoškolské vzdělání s maturitou. Pod polem ostatní jsou ti, kteří mají základní, zvláštní školu nebo údaj o vzdělání nebyl zjištěn. Je tedy vidět, že velká část pachatelů studovala nějaký učební obor nebo se dokonce vyučila. Ze všech pachatelů se pokusilo získat, či získalo vyšší než základní vzdělání 70,2 % pachatelů.

3.9.2 Pachatelé rozdělení podle vzdělání v roce 2005

Tabulka č. 13

	Zvláštní škola	Základní škola	nezjištěno
V číslech	4	33	12
V procentech	8,2	67,3	24,5

V tabulce č. 13 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle základního vzdělání. Vyšší vzdělání bude uvedeno v tabulce č. 14. Ze zjištěných údajů vyplývá, že 67,3 % pachatelů má základní vzdělání a 8,2 % pachatelů má zvláštní školu. U 24,5 % pachatelů se údaj o vzdělání nepodařilo zjistit z důvodu většího počtu cizinců nebo proto, že to spisová dokumentace neobsahovala.

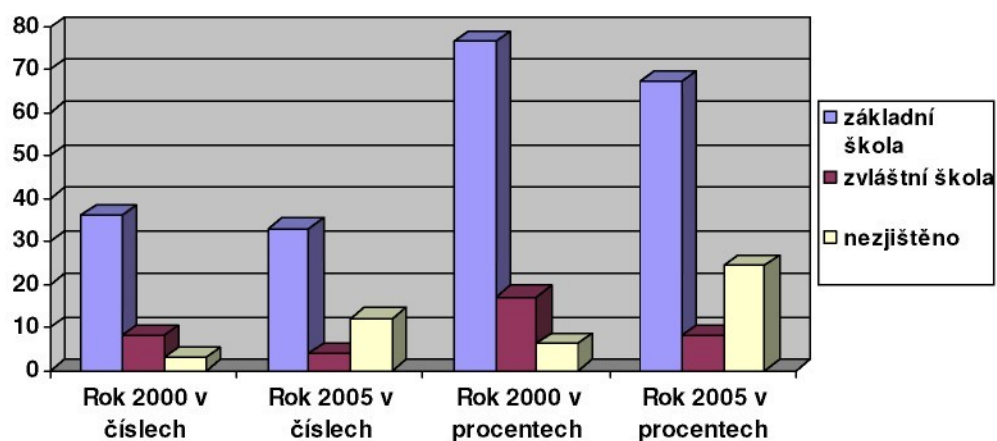
Tabulka č. 14

	Nedoučen	Vyučen	Úplné středoškolské	Ostatní
V číslech	11	9	0	29
V procentech	22,4	18,4	0	59,2

V tabulce č. 14 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle vyššího vzdělání. Ze zjištěných údajů vyplývá, že 22,4 % pachatelů začalo studovat učební obor, který nemají dokončený. 18,4 % pachatelů je vyučeno. Žádný pachatel nemá ukončené středoškolské vzdělání s maturitou nebo vyšší vzdělání. Pod polem ostatní, což je 59,2 % pachatelů jsou ti, kteří mají základní školu, zvláštní školu nebo údaj o vzdělání nebyl zjištěn. Ze všech pachatelů se pokusilo získat, či získalo vyšší než základní vzdělání 40,8 % pachatelů.

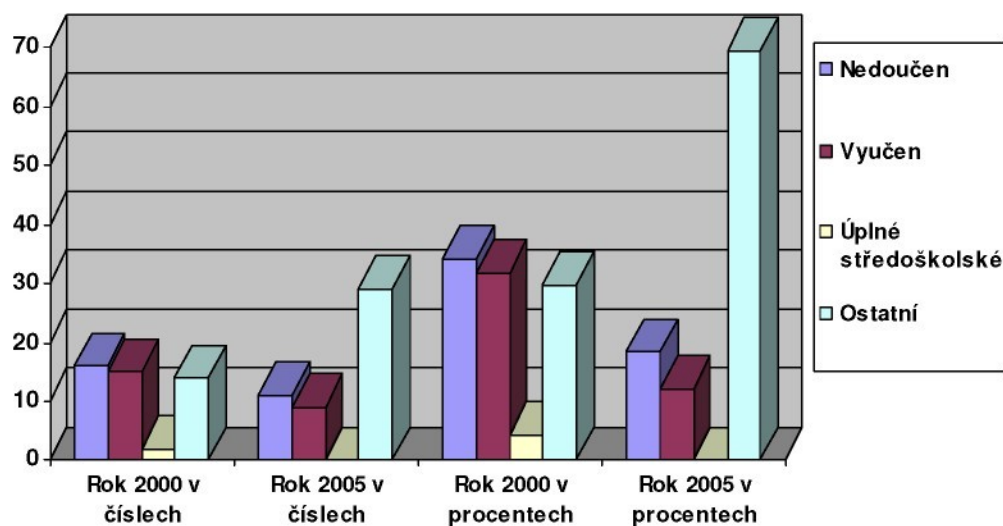
3.9.3 Pachatelé podle vzdělání - porovnání rok 2000 – 2005

Graf č. 6

V grafu č. 6 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených podle základního vzdělání. V roce 2000 i 2005 je největší počet pachatelů s ukončenou základní školou. Pouze menší část pachatelů navštěvovala zvláštní školy. V roce 2005 je větší skupina pachatelů pod položkou nezjištěno. Toto je způsobeno větším počtem pachatelů – cizinců a tím, že tento údaj nebyl v některých spisových materiálech uveden.

Graf č. 7

V grafu č. 7 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených podle vyššího vzdělání. V roce 2000 se 70,2 % pachatelů pokusilo o studium či vystudovalo učební obor nebo střední školu. V roce 2005 to bylo již pouze 40,8 % pachatelů. V roce 2005 nebyl ani jeden pachatel se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. Je tedy možné říci, že se v roce 2005 celková úroveň dosaženého vyššího vzdělání u těchto pachatelů snížila. V roce 2005 je vidět větší nárůst položky ostatní, což již bylo vysvětleno výše.

3.10 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání

3.10.1 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání v roce 2000

Tabulka č. 15

	Zaměstnaný	Nezaměstnaný	Student	nezjištěno
Celková čísla	13	18	6	10
V procentech	27,6	38,3	12,8	21,3

V tabulce č. 15 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených dle zaměstnání. Nejvíce pachatelů tvoří nezaměstnaní (38,3 %). V této položce se nerozlišuje zda je osoba vedena na úřadu práce. Mezi druhou nejpočetnější skupinu patří pachatelé, kteří uvádějí zaměstnání (27,6 %).

3.10.2 Rozdělení pachatelů dle zaměstnání v roce 2005

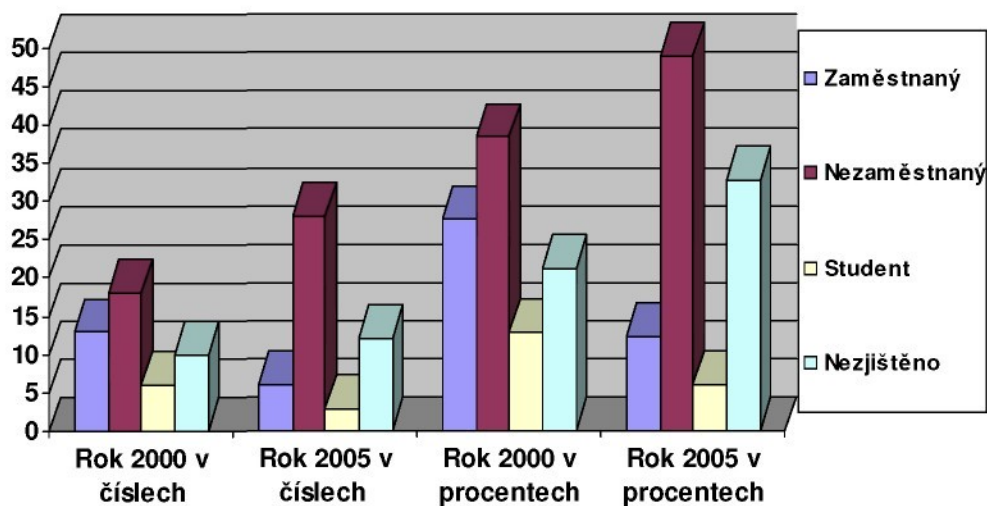
Tabulka č. 16

	Zaměstnaný	Nezaměstnaný	Student	nezjištěno
Celková čísla	6	28	3	12
V procentech	12,3	57,1	6,1	24,5

V tabulce č. 16 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených dle zaměstnání. Nejvíce pachatelů tvoří nezaměstnaní (57,1 %). Pachatelů, kteří mají zaměstnání, je poměrně málo (12,3 %). Studenti se v tomto roce vyskytují v 6,1 %.

3.10.3 Pachatelé podle zaměstnání - porovnání rok 2000 a 2005

Graf č. 8

V grafu č. 8 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 podle toho, zda byli zaměstnaní či nezaměstnaní. Z provedené analýzy je zřejmé, že nejčastěji se dopouštějí krádeží nezaměstnaní pachatelé. V roce 2005 se snížil počet pachatelů se zaměstnáním o 53,8 % a došlo také ke zvýšení počtu nezaměstnaných o 21,3 %.

Není možné zjistit, zda se jedná o zaměstnance, který pravidelně dochází do zaměstnání, nebo o zaměstnance, který má špatnou pracovní morálku a do práce nedochází pravidelně. Nízká míra zaměstnanosti je dána způsobem života pachatelů a jejich hodnotovou orientací. Tento údaj je možné vztáhnout i ke vzdělání, protože většina ze zjištěných pachatelů má ukončené základní vzdělání, ale vyšší vzdělání u nich nebylo získáno. Nízké vzdělání jim neumožňuje získat dobře placenou práci. Zde je třeba zmínit i fakt, že řada pachatelů o práci ani zájem nemá a je se svým životem „spokojena“.

3.11 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště

3.11.1 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště rok 2000

Tabulka č. 17

	JABLONEC N.N.	LIBEREC	SEMILY	PRAHA	ČESKÁ LÍPA	ÚSTÍ N.O.	MIMO ČR
V ČÍSLECH	32	9	1	1	2	1	1
V PROCENTECH	68,1	19,2	2,1	2,1	4,3	2,1	2,1

V tabulce č. 17 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle bydliště. V tomto roce bylo zjištěno nejvíce pachatelů bydlících v okrese Jablonec nad Nisou (68,1 %). Další pachatelé jsou převážně z okolních okresů.

3.11.2 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště rok 2005

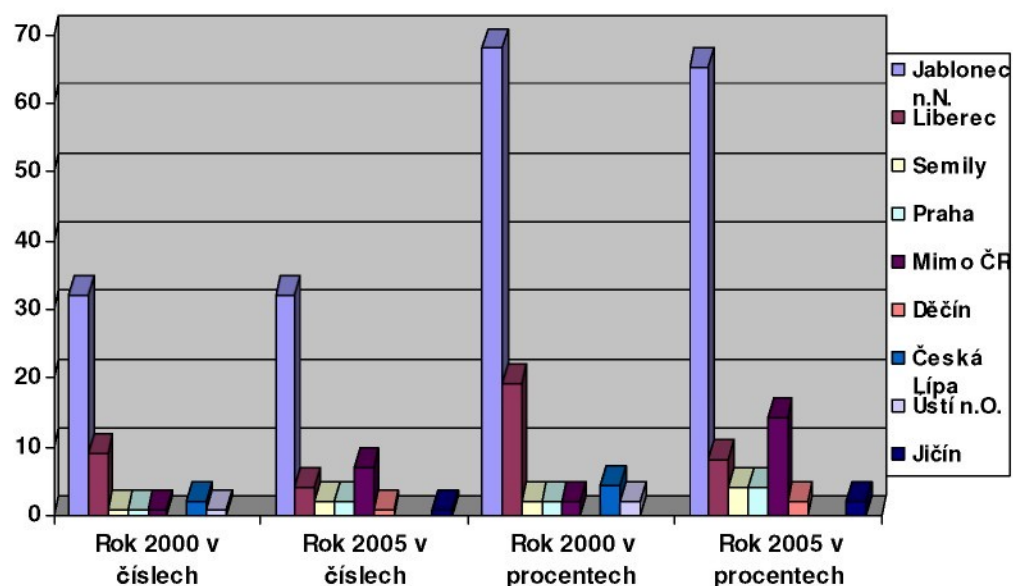
Tabulka č. 18

	jABLONEC n.n.	LIBEREC	SEMILY	pRAHA	Děčín	Jičín	mIMO ČR
V číslech	32	4	2	2	1	1	7
V procentech	65,3	8,2	4,1	4,1	2	2	14,3

V tabulce č. 18 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle bydliště. V tomto roce bylo zjištěno nejvíce pachatelů bydlících v okrese Jablonec nad Nisou (65,3 %). V tomto roce je větší množství pachatelů majících trvalé bydliště mimo území ČR (14,3 %).

3.11.3 Pachatelé rozdělení podle trvalého bydliště - porovnání rok 2000 – 2005

Graf č. 9

V grafu č. 9 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených dle místa trvalého bydliště. Jako místo trvalého bydliště je zde uváděn okres, ve kterém má pachatel trvalé bydliště. Z analýzy vyplývá, že největší počet zjištěných pachatelů má trvalé bydliště v okrese Jablonec nad Nisou, a to jak v roce 2000 tak i v roce 2005. Další pachatelé pak pocházejí hlavně ze sousedních okresů, jako je Liberec a Semily. V roce 2005 vzrostl počet pachatelů s trvalým bydlištěm mimo ČR.

Z hlediska okresu policie provádí šetření k pachatelům hlavně dle osobní a místní znalosti, tímto je možné vysvětlit to, že je nejvíce pachatelů zjištěno právě z Jablonce a okolí. Další vysvětlení může být takové, že policie eviduje i případy, kdy si například zaměstnanec vypůjčil bez svolení majitele firmy vozidlo, které následně užíval. Dle trestního zákona došlo ke spáchání trestného činu neoprávněného užívání cizí věci. Takovýto pachatel však nemá nic společného s krádeží luxusních vozidel v horských oblastech a ve statistických údajích se objevuje stejně jako „skutečný“ pachatel krádeží vozidel.

3.12 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů

3.12.1 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - rok 2000

Tabulka č. 19

	Trestáni	netrestáni	nezjištěno
Celková čísla	22	25	0
V procentech	46,8	53,2	0

V tabulce č. 19 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle toho, zda byli dříve pravomocně odsouzeni pro trestný čin soudem v České republice. Případné odsouzení pachatelů v zahraničí zde není zohledňováno, protože to nemohlo být zjištěno. Nejvíce pachatelů (53,2 %) nebylo doposud soudem v České republice pravomocně odsouzeno pro trestný čin.

3.12.2 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - rok 2005

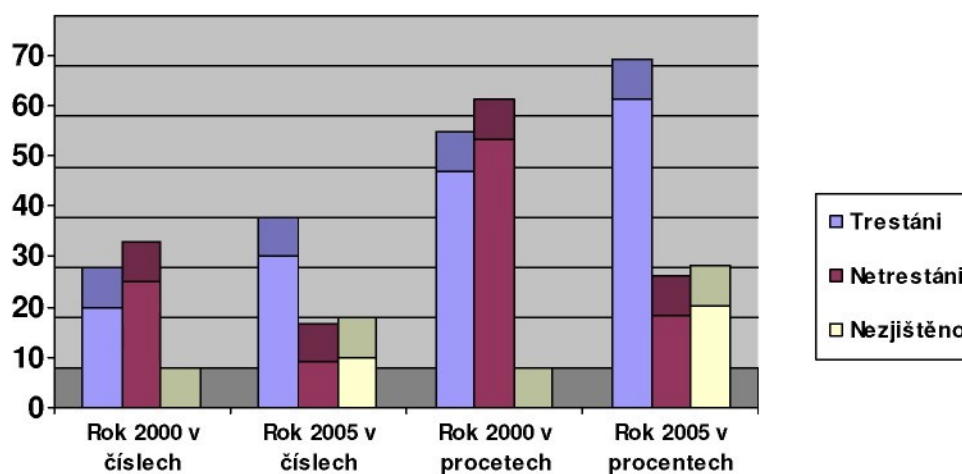
Tabulka č. 20

	Trestáni	netrestáni	nezjištěno
Celková čísla	30	9	10
V procentech	61,2	18,4	20,4

V tabulce č. 20 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle toho, zda byli dříve pravomocně odsouzeni pro trestný čin soudem v České republice. Případné odsouzení pachatelů v zahraniční zde není zohledňováno, protože to nemohlo být zjištěno. V tomto roce je největší počet (61,2 %) pachatelů již dříve pravomocně odsouzených pro trestný čin.

3.12.3 Rozdělení pachatelů podle dřívějších trestů - porovnání rok 2000 – 2005

Graf č. 10

V Grafu č. 10 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených

podle toho, zda byli v minulosti pravomocně odsouzeni za trestný čin soudem v České republice. Z provedené analýzy je zřejmé, že v této oblasti došlo k výraznému posunu, kdy v roce 2000 byla většina pachatelů krádeží dříve netrestána. V roce 2005 je pokles u dříve netrestaných osob o 34 %. O 17 % se v roce 2005 zvyšuje počet dříve soudně trestaných pachatelů.

3.13 Samostatní pachatelé a spolupachatelé

3.13.1 Samostatní pachatelé a spolupachatelé v roce 2000

Tabulka č. 21

	Samostatní pachatelé	Společníci a spolupachatelé
Celková čísla	25	22
V procentech	53,2	46,8

V tabulce č. 21 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle toho, zda páchají svou trestnou činnost samostatně nebo se společníky. V tomto roce bylo zjištěno více pachatelů páchajících tuto trestnou činnost samostatně (53,0 %).

3.13.2 Samostatní pachatelé a spolupachatelé v roce 2005

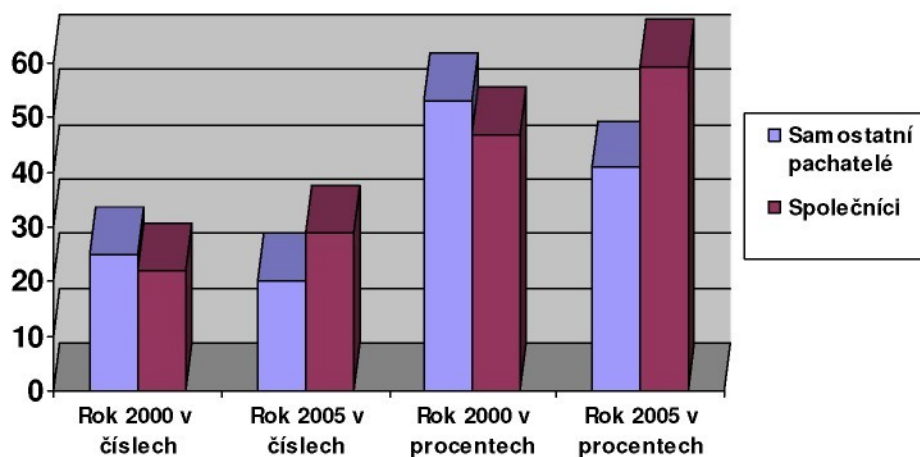
Tabulka č. 22

	Samostatní pachatelé	Společníci a spolupachatelé
Celková čísla	20	29
V procentech	40,8	59,2

V tabulce č. 22 jsou uvedeny počty zjištěných v roce 2005 rozdělených podle toho, zda páchají trestnou činnost samostatně či se společníky. V tomto roce bylo zjištěno více pachatelů páchajících tuto trestnou činnost se společníky (59,2 %).

3.13.3 Samostatní pachatelé a spolupachatelé - porovnání rok 2000 - 2005

Graf. č. 11

V grafu č. 11 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených dle toho, zda se dopouštěli krádeží samostatně nebo se společníky. Z provedené analýzy je zřejmé, že v roce 2000 bylo zjištěno více pachatelů páchajících tuto trestnou činnost samostatně (53,2 %). V roce 2005 je zjištění opačné, protože v tomto roce je zjištěno více pachatelů páchajících trestnou činnost se společníky (59,2 %). Toto může být způsobeno tím, že se pachatelé stále více organizují, ale také tím, že se policii daří v tomto roce rozkrývat významnější osoby a skupiny páchající tuto majetkovou trestnou činnost. Větší počet pachatelů jednajících samostatně v roce 2000 je způsoben také tím, že v tomto roce bylo zjištěno více pachatelů z řad osob blízkých (graf č. 13). Z policejní praxe je obecně známo, že tento druh trestné činnosti je většinou páchan organizovanou skupinou pachatelů. Jednak je třeba specifických nástrojů a znalostí k odcizení vozidla a dále je třeba zajistit odbyt. Vozidla jsou později prodávána na díly nebo se pozměňují identifikační znaky, či jsou vyvezena z ČR, například do zemí bývalého Sovětského svazu. Pachatelé páchající tuto trestnou činnost samostatně nepatří mezi „velké ryby“ a na celkovém počtu krádeží mají jen malý podíl.

3.14 Rozdělení pachatelů podle toho, kolikrát byli v daném roce trestně stíháni za krádeže vozidel

3.14.1 Pachatelé stíháni za krádeže vozidel v roce 2000

Tabulka č. 23

	1 krát	2 krát	3 krát	4 krát	5 krát	6 krát
V číslech	35	3	3	2	3	1
V procentech	74,5	6,4	6,4	4,2	6,4	2,1

V tabulce č. 23 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle toho, kolikrát byli pachatelé v daném roce řešeni za jednotlivé krádeže policií. Největší počet pachatelů se dopustil v roce 2000 krádeže motorového vozidla pouze jednou (74,5 %). Je zde však zaznamenán i případ, kdy se jeden pachatel dopustil 6 krádeží motorových vozidel.

3.14.2 Pachatelé stíháni za krádeže vozidel v roce 2005

Tabulka č. 24

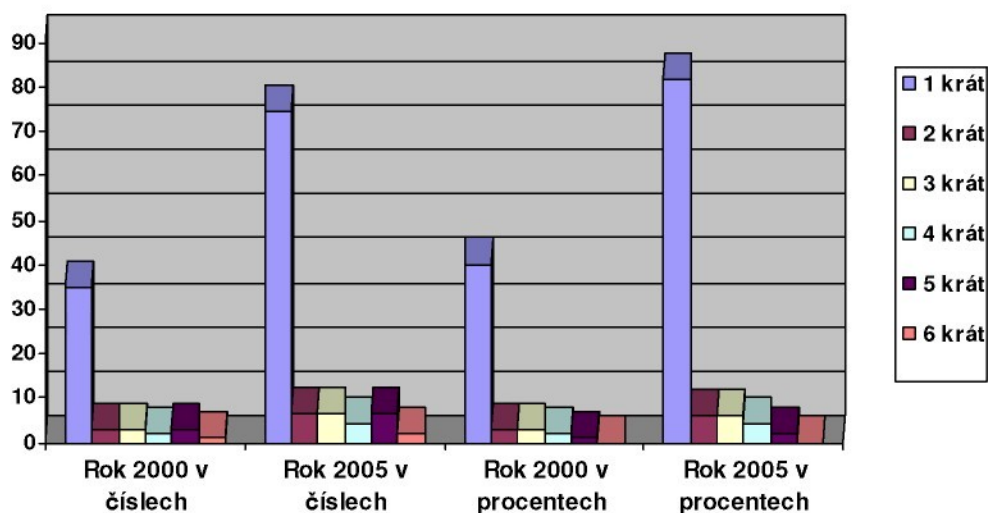
	1 krát	2 krát	3 krát	4 krát	5 krát	6 krát
V číslech	40	3	3	2	1	0
V procentech	81,6	6,1	6,1	4,1	2,1	0

V tabulce č. 24 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle toho, kolikrát byli pachatelé v daném roce řešeni za jednotlivé krádeže policií. Největší počet pachatelů se dopustil v roce 2005 krádeže

motorového vozidla pouze jednou (81,6 % pachatelů). Je zde však zaznamenán i případ, kdy se jeden pachatel dopustil 5 krádeží motorových vozidel.

3.14.3 Pachatelé rozdělení podle počtu krádeží v jednotlivých letech -porovnání rok 2000 - 2005

Graf č. 12

V grafu č. 12 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených podle toho, kolikrát byli v jednotlivých letech řešeni policií za krádeže motorových vozidel. Z analýzy je zřejmé, že nejvíce zjištěných pachatelů bylo v obou sledovaných letech řešeno jednou. V roce 2000 to bylo 74,5 % a v roce 2005 to bylo 81,6 %. V obou letech se však vyskytují i pachatelé řešeni policií za tento trestný čin opakovaně. Z výše uvedeného je patrná menší úspěšnost policie odhalovat pachatele, kteří se dopouštějí krádeží vozidel opakovaně. Právě toto může být jedním z důvodů celkově nízké objasněnosti této trestné činnosti.

3.15 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá

3.15.1 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká či osoba poškozenému neznámá v roce 2000

Tabulka č. 25

	Osoba Blízká	Ostatní pachatelé
Celková čísla	12	35
V procentech	25,5	74,5

V tabulce č. 25 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2000 rozdělených podle toho, zda se jedná o pachatele, kteří mají příbuzenský vztah k osobě poškozené, nebo zda jsou pro osobu poškozenou osobou blízkou, a na ostatní pachatele, kteří nemají s osobou poškozeného žádný vztah. V tomto roce bylo zjištěno 74,5 % osob, které neměly k osobě poškozeného žádný příbuzenský ani jiný obdobný vztah. 25,5 % pachatelů však patřilo mezi osoby blízké poškozenému. Toto číslo je poměrně vysoké a svědčí i o tom, že z celkové objasněnosti této trestné činnosti v daném roce byla značná část pachatelů v příbuzenském poměru, a proto o nich nelze v pravém slova smyslu hovořit jako o „skutečných zlodějích“, na které by se měla činnost policie zaměřit.

3.15.2 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá v roce 2005

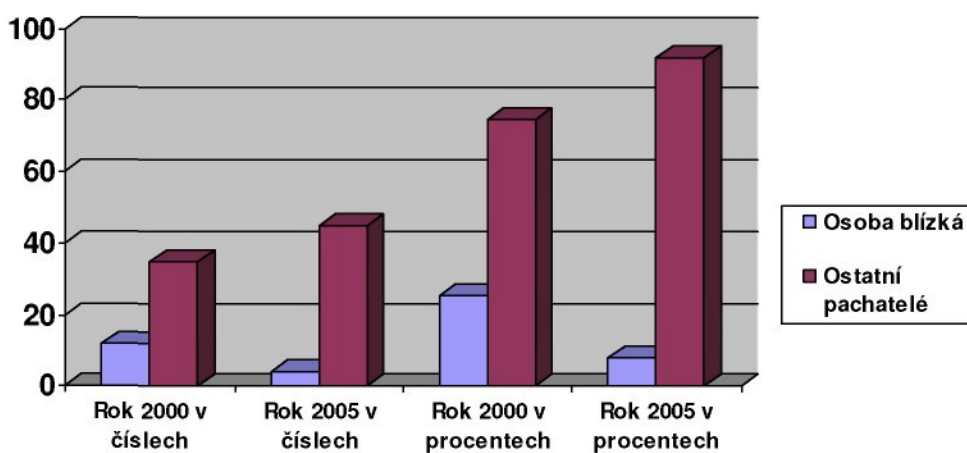
Tabulka č. 26

	Osoba Blízká	Ostatní pachatelé
Celková čísla	4	45
V procentech	8,2	91,8

V tabulce č. 26 jsou uvedeny počty zjištěných pachatelů v roce 2005 rozdělených podle toho, zda se jedná o pachatele, kteří mají příbuzenský vztah k osobě poškozené nebo zda jsou pro osobu poškozenou osobou blízkou, a na ostatní pachatele, kteří nemají s osobou poškozeného žádný vztah. V tomto roce byla převážná většina pachatelů (91,8 %) osobou nemající žádný vztah k osobě poškozeného.

3.15.3 Rozdělení dle toho, zda je pachatel osoba blízká, či osoba poškozenému neznámá - porovnání rok 2000 – 2005

Graf č. 13

V grafu č. 13 je uvedeno porovnání zjištěných pachatelů krádeží motorových vozidel dvoustopých v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2000 a 2005 rozdělených dle toho, zda se jedná o pachatele, kteří mají příbuzenský vztah k osobě poškozené nebo zda jsou pro osobu poškozeného osobou blízkou, a na ostatní pachatele, kteří nemají s osobou poškozeného žádný vztah. Z analýzy je viditelný pokles v roce 2005 pachatelů z řad osob blízkých, a to o 66,6 %. Policii se v roce 2005 daří realizovat více „skutečných“ pachatelů krádeží vozidel.

3.16 Vyhodnocení stanovených předpokladů

Provedenou analýzou známých pachatelů této trestné činnosti v okrese Jablonec nad Nisou byl potvrzen stanovený předpoklad, že 95 % pachatelů této trestné činnosti se dopouštějí muži. Jak již bylo uvedeno v roce 2000 se podílejí muži na této kriminalitě v 97,8 % případů. V roce 2005 je to 95,9 %. V průměru se tedy muži podílejí na této trestné činnosti v 96,9 % krádeží. Oproti stanovenému předpokladu je výsledné zjištění v obou sledovaných letech nepatrně vyšší, ale nijak významně se neliší od stanoveného předpokladu.

U druhého předpokladu, že 70 % pachatelů této trestné činnosti má ukončené základní vzdělání, bylo zjištěno, že v roce 2000 bylo 76,6 % pachatelů s ukončeným základním vzděláním. V roce 2005 to bylo pouze 67,3 %. To je způsobeno částečně i tím, že se v tomto roce vyskytuje vyšší počet cizinců (16,3%), u kterých nebylo možné tento údaj sledovat. Za oba sledované roky je průměrně 71,9 % pachatelů s ukončeným základním vzděláním.

Třetí předpoklad, že se této trestné činnosti dopouští 60 % pachatelů dříve v České republice soudně trestaných, nebyl zcela naplněn. V roce 2000 bylo 46,8 % pachatelů dříve soudně trestáno. V roce 2005 to bylo 61,2 % pachatelů. K roku 2000 je třeba však uvést, že se zde vyskytuje 25,2 % pachatelů, kteří vzhledem k poškozenému jsou osobou blízkou. K tomuto je nutné přihlídnout, protože se o nich nedá hovořit jako o „skutečných“ pachatelích krádeží motorových vozidel. V roce 2005 se zase vyskytuje 16,3 % cizinců, u kterých tento údaj nebyl zjištěn. V průměru za oba sledované roky bylo 54,2 % pachatelů dříve soudně trestáno. S přihlédnutím k výše uvedeným okolnostem se stanovený předpoklad nijak zásadně neliší od zjištěného stavu.

3.17 Průměrný pachatel dle statistických údajů

V níže uvedených tabulkách jsou uvedeni průměrní pachatelé v jednotlivých letech.

Rok 2000
Muž
18 – 25 let
svobodný
Čech
Základní vzdělání se zájmem o vyšší vzdělání
Bydlí v Jablonci n.N.
Dříve soudně netrestaný
Tr. činnost páchá samostatně
Policií byl řešen 1 v daném roce
K poškozenému nemá žádný vztah

Rok 2005
Muž
25-35 let
svobodný
Čech
Základní vzdělání bez zájmu o vyšší vzdělání
Bydlí v Jablonci n. N.
Dříve soudně trestaný
Tr. činnost páchá ve spolupachatelství
Policií byl řešen 1 v daném roce
K poškozenému nemá žádný vztah

Při vyhodnocení údajů bylo zjištěno, že se struktura pachatelů liší ve věku a v zájmu o vzdělání. Oproti roku 2000 je v roce 2005 více pachatelů dříve soudně trestaných a je také větší počet pachatelů páchajících tuto trestnou činnost ve spolupachatelství.

4 Závěr

Ve své práci jsem se zabýval pachateli trestné činnosti, a to jen té úzké části pachatelů, kteří se dopouštějí krádeží automobilů. I když v těchto případech se převážně jedná o majetkovou ztrátu pro oběti trestné činnosti a ne o to nejdůležitější, o život, tak to ve společnosti nutně vyvolává pocit nespravedlnosti, strachu a výrazně snižuje pocit bezpečí obyvatel. Jak jsem v práci popsal, tak velmi přibližný odhad je, že pět až sedm procent populace jsou lidé, kteří páchají trestnou činností. Proto si každý musí položit otázku, jak eliminovat počet trestných činů, zvýšit jejich objasňenost a zlepšit přístup k obětem trestné činnosti.

Podle mého názoru k větší objasňenosti trestné činnosti by významně přispěla větší spolupráce policie s veřejností, zvyšování kvalifikace policistů a kvalita jejich práce.

Postavení policisty ve společnosti vyplývá formálně ze zákona. Neformální ukazatelé tohoto postavení jsou určovány obrazem, který si obyvatelstvo utváří na základě vlastních zkušeností. Postoje veřejnosti k policii naznačují, jaký image policie vůči veřejnosti požívá. To může ovlivňovat ochotu občanů ke spolupráci s policií a zájem schopných jedinců o policejní profesi. V rámci výzkumu veřejného mínění se získávají údaje o celkovém obrazu policie v očích veřejnosti. V měsíci březnu 2007, ve zprávách ČT, byl jeden takový průzkum zveřejněn. Spokojenost s činností policie vyjádřilo 37 % dotazovaných, 42 % spíše ano, 16 % je nespokojeno a 5 % obyvatel nemá názor.

Čírtková (2000, s. 223-224) se ve své knize podrobně zabývá výše popsanou problematikou. Jako příklad uvádí výsledky průzkumu provedeném v SRN v letech 1962 – 1974. Respondenti odpovídali na otázku : „Máte spíše kladné nebo spíše záporné mínění o policii“. Pozitivní mínění v roce 1962 mělo 55 %. V roce 1974 to bylo již 88 %. Nelze popřít trend zlepšování image policie v očích veřejnosti.

Existuje rozpor mezi obrazem policie v očích veřejnosti a jeho odhadem ze strany policistů. Nezanedbatelná část policistů soudí, že požívá v očích veřejnosti značně nízkého kreditu, což plyne z povahy policejní práce a stykem se specifickou částí populace, která a priori otevřeně projevuje negativní postoj k policii.

Z psychologického hlediska by bylo vhodné, aby byli policisté schopni nahlédnu na rozdíl mezi míněním většiny a této úzké specifické skupiny.

Poznání a podrobná analýza této problematiky by mohla přinést nové a lepší přístupy v boji s touto kriminalitou. V případě zjištění a usvědčení pachatele by měl následovat rychlý a spravedlivý soud, který by zajistil potrestání pachatele. Obecně je známo, že trest má největší účinnost, následuje-li v co možná nejkratší době od spáchání skutku. Po odsouzení by bylo třeba s pachateli trestné činnosti dále pracovat pomocí individuálních programů a pokusit se o korekci jejich chování, aby bylo možné je zařadit zpět do společnosti. Tato problematika by sama o sobě vydala na samostatnou práci, a proto se jí dále nebudu zabývat.

5 Seznam použité literatury

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 1998. s. 248. ISBN 80-85858-70-3
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. vyd. Praha : Portál, 2000. s. 254., ISBN 80-7178-475-3
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. s. 431. ISBN 80-86473-86-4
4. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. s. 774. ISBN 80-7178-303-X
5. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 287. ISBN 80-7178-549-0.
6. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 340. ISBN 80-7178-771-X
7. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004. s. 870. ISBN 80-7178-802-3
8. SOCHŮREK, J., *Vybrané kapitoly ze sociální patologie I. díl*. Liberec, 2001. s. 81. ISBN 80-7083-494-3
9. SOCHŮREK, J., *Nástin vybraných problémů forenzní psychologie I. díl*. Liberec, 2002. s. 93. ISBN 80-7083-679-2

Internetový zdroj :

- (<http://www.mestojablonec.cz/aktuality/arch.php>)

Ostatní zdroje :

- *Metodika pátrání po odcizených motorových vozidlech a odhalování krádeží motorových vozidel*, SKPV Jablonec nad Nisou, 2001. Nepublikováno
- Statistické údaje z Okresního ředitelství PČR Jablonec nad Nisou
- Zákon č. 140/1961 Sb., v platném znění

6 Seznam příloh

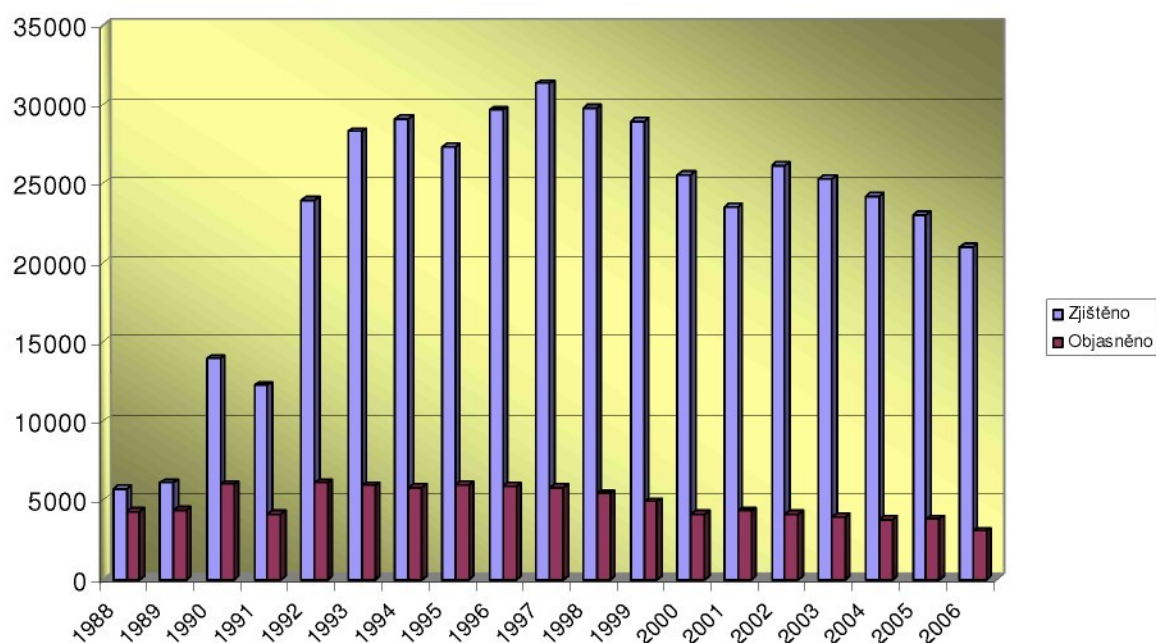
Příloha č. 1: Statistické údaje o krádežích vozidel od roku 1988 do roku 2006 v ČR.

Příloha č. 1

V příloze jsou uvedeny statistické údaje týkající se celé České republiky. Údaje jsou od roku 1988 do roku 2006. Kromě tabulkového zpracování jsou níže uvedeny pro lepší orientaci dva grafy.

[illegible]

Krádeže motorových vozidel

Krádeže dvoustopých motorových vozidel

